

Handelshøyskolen BI

BTH 16131 Bacheloroppgave - Anvendt makroøkonomi

Bachelor thesis 100% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	10-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	03-06-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	D		
Flowkode:	202210 10360 IN03 W D		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn:

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Hvilke faktorer bidrar mest til økonomisk vekst i fattige land?
Navn på veileder *:	Terje Synnestvedt

Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale?:	Nei	Kan besvarelsen offentliggjøres?:	Ja
---	-----	--	----

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 2
Andre medlemmer i gruppen:

Hvilke faktorer bidrar mest til økonomisk vekst i fattige land?

Bacheloroppgave i Anvendt Makroøkonomi

Handelshøyskolen BI campus Oslo

Våren 2022

"Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet, eller de konklusjoner som er trukket."

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer slutten på bachelorstudiet vårt. Arbeidet med oppgaven har vært svært krevende, men også interessant og lærerikt. Vi har hatt et godt samarbeid gjennom hele oppgaven.

Vi ønsker å takke veilederen vår, Terje Synnestvedt for gode råd og innspill vi har fått gjennom veiledningstimene vi har hatt dette semesteret.

Oslo, Juni 2022

Sammendrag

Denne oppgavens formål er å belyse ulike faktorer og deres virkning på økonomisk vekst for de to landene; Zimbabwe og Malaysia. De to landene har flere fellestrekk og deler begge en fortid som britiske kolonier.

Oppgaven innledes med en grundig innføring i de to landenes historie og økonomisk utvikling, med hovedfokus på tiden siden de fikk sin selvstendighet fra britisk styre. Det avdekkes i denne delen av oppgaven, store forskjeller mellom de to landenes styreform og grad av demokratisk prosess. Videre følger en komparativ del hvor det sammenliknes sentrale økonomisk størrelser og deres utvikling. Det kommer her frem hvordan Malaysia har hatt sterk vekst i BNP og BNP per sysselsatt, mens Zimbabwe på sin side har hatt tilnærmet ingen vekst.

Solows modell for økonomisk utvikling danner teoretisk grunnlag for oppgaven, sammen med relevant teori tilknyttet politiske og økonomiske institusjoners rolle, virkningen av bistandshjelp, samt effekter av handel og globalisering. I kapittelet om Solows modell går vi også inn på betydningen av humankapital, samt hvordan bruttoinvestering i realkapital gir styrket grunnlag for langsiktig økonomisk vekst. For å nærmere studere de ulike faktorenes påvirkning på økonomisk vekst benytter vi både en kvantitativ tilnærming i form av tidsserieanalyse for begge landene, samt en mer kvalitativ tilnærming hvor vi ser oppgavens funn i lys av relevant vekstteori. I tidsserieanalysen er det benyttet regresjon av de to landene hvor vi ser på effekten av bruttoinvestering og handel i andel av BNP som forklaringsvariabler, med BNP per sysselsatt som venstresidevariabel.

Oppgaven har til slutt en konklusjons- del hvor oppgavens viktigste funn trekkes frem for å forsøke å besvare problemstillingen: *“Hvilke faktorer bidrar mest til økonomisk vekst i fattige land?”*. Vi er imidlertid forsiktige med å trekke definitive konklusjoner, da oppgavens omfang er såpass bredt og bedre egnet for å belyse viktige momenter, kontra å fastslå direkte årsaker for de to landenes utvikling. Oppgavens funn gir likevel sterke indikasjoner på de ulike faktorenes effekt på økonomisk vekst og vi vektlegger institusjoners rolle som en svært sentral bidragsyter for et lands evne til økonomisk vekst.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
1.0 - Innledning	5
1.1 - Problemstilling	6
1.2 - Oppgavens struktur	6
2.0 - Historie & økonomisk utvikling i Malaysia og Zimbabwe	6
2.1 - Kolonialisme	6
2.2 - Malaysia	7
2.3 - Zimbabwe	12
3.0 - Dagens situasjon og økonomisk utvikling i Zimbabwe & Malaysia	16
3.1 - BNP per innbygger	17
3.2 - Folkemengde & befolkningsvekst	18
3.2 - Eksport & handel	20
3.3 - Total faktorproduktivitet	20
4.0 - Teori økonomisk vekst	21
4.1 - Solow modell for langsiktig økonomisk vekst	21
4.1.1 - Om modellen	21
4.1.2 - Forutsetninger i modellen	22
4.1.3 - Selve modellen	23
4.2 - Viktigheten av institusjoner & korrupsjon	26
4.3 - Bistand & bistandsfellen	27
4.4 - Handel & globalisering	30
5.0 - Metode	32
5.1 - Metode - Innsamling av data og tall	33
5.2 - Metode - Tidsserieanalyse	33
6.0 - Tidsserieanalyse	35
6.1 - Funn tidsserieanalyse	35
6.1.1 - Malaysia	35
6.1.1 - Zimbabwe	36
7.0 - Undersøkelse & Funn	37
7.1 - Funn - Humankapital	37
7.2 - Funn - Bruttoinvestering i realkapital	39
7.3 - Funn - Institusjoner	40
7.4 - Funn - Bistand & bistandsfellen	42
7.5 - Funn - Handel & globalisering	43
8.0 - Konklusjon	45
9.0 - Referanseliste	47
10.0 - Vedlegg	53

1.0 - Innledning

Vi lever i en verden med stadig økende økonomiske forskjeller mellom de rikeste og fattigste landene, med et stigende antall mennesker i ekstrem fattigdom. Med ekstrem fattigdom menes mennesker som må klare seg på under \$1.90 per dag, noe som er tilfellet for 10% av verdens befolkning. Siden 1990 har 1,2 milliarder mennesker kommet seg ut av ekstrem fattigdom, men de siste årene har vi sett en reversering av denne trenden. Det er antatt at hele 711 millioner mennesker levde under grensen for ekstrem fattigdom per 2021, som er en økning fra et estimat på 613 millioner fra før koronapandemien. Om disse tallene stemmer har koronapandemien drevet over 100 millioner mennesker inn i ekstrem fattigdom. («Global Poverty», 2021).

For å svare på problemstillingen “*Hvilke faktorer bidrar mest til økonomisk vekst i fattige land?*” har vi valgt å ta for oss de to tidligere, britiske koloniene Zimbabwe og Malaysia. Zimbabwe har blitt omtalt som en utviklingskatastrofe, mens Malaysia har opplevd vedvarende høy økonomisk vekst siden landet fikk sin selvstendighet. Zimbabwe var tidligere et av de mest utviklede landene i Afrika, men har på ingen måter klart å opprettholde denne statusen og bærer en historie preget av krig og ustabilitet. Til forskjell har Malaysias historie vært en av engasjerte myndigheter som har påvirket landets økonomi positivt, i tillegg til etniske motsetninger og konflikter.

Vi vet fra utviklingsstudier at økonomisk vekst er den viktigste driveren for økt velferd og levestandard blant befolkningen i fattige land (Department for International Development, 2008). Det er mange faktorer som kan påvirke økonomisk vekst, blant annet investeringer i realkapital, nivået på humankapital, bistandspenger, handel og eksport, samt nivået på økonomiske og politiske institusjoner. Vi vil i denne oppgaven gå nærmere inn på nevnte faktorer og deres virkning. Oppgaven tar også for seg det historiske bakteppet for de to landene, og skal i kombinasjon med relevante makroøkonomiske teorier og modeller forsøke å besvare problemstillingen.

1.1 - Problemstilling

Hvilke faktorer bidrar mest til økonomisk vekst i fattige land?

1.2 - Oppgavens struktur

Oppgaven gjør først rede for hva kolonialisme innebærer, for å bedre forstå Malaysia og Zimbabwes utgangspunkt ved etablering av selvstendighet. Vi går deretter nøye gjennom de to landenes historie, hvor det er forsøkt å inkludere sentrale hendelser for oppgavens problemstilling. Videre vil vi i en komparativ del utforske utvikling av sentrale størrelser over tid i begge landene, fulgt av relevant vekstteori. Teorien anvendes så i sammenlikning av data og historie for de to landene, med hensikt å identifisere viktige drivere bak den økonomiske veksten i Malaysia, som ikke har vært til stede i Zimbabwe. Til slutt vil vi komme med en konklusjon av oppgavens funn.

2.0 - Historie & økonomisk utvikling i Malaysia og Zimbabwe

2.1 - Kolonialisme

Kolonialisme er når riker eller stater erobrer og kontrollerer en annen stat, et annet område eller et folk utenfor deres egentlige territorium (Knudsen et al., 2021). Denne praksisen var svært utbredt blant de europeiske stormaktene allerede på 1500-tallet og hadde hovedsakelig som hensikt å underlegge moderlandet mest mulig av ulike ressurser.

Koloniseringen av Asia startet på 1500-tallet, etter at den portugisiske sjøfareren Vasco da Gama fant sjøveien til India i 1498. Dette førte til et kappløp blant de store europeiske sjøfartsnasjonene om å underlegge seg nye territorier i denne delen av verden. Nye områder i Asia og Afrika ble kolonisert av europeerne helt opp til begynnelsen av 1900-tallet (Filseth & Haugan, 2021).

Koloniseringen av Afrika startet i det små med den portugisiske erobringen av Ceuta i 1415, men skjøt ikke for alvor fart før slutten av 1800-tallet. Frem til midten av 1800-tallet var de indre delene av Afrika helt ukjent territorium for europeerne som allerede var godt etablert med handelsposen langs hele det

vestlige kystområdet av kontinentet. Innen 1900 var hele Afrika kolonisert, med unntak av Etiopia, i tillegg til Liberia som ble opprettet som en nasjon for å ta imot frigitte slaver fra Amerika (Sæbø & Leraand, 2021).

2.2 - Malaysia

Malaysia er et land i Sørøst-Asia som grenser til Indonesia og Thailand og er i dag hjem til ca. 32 millioner mennesker. Landet er geografisk delt av Sør-Kina-havet. Den østlige delen av landet ligger på øya Borneo, mens den vestlige delen av landet ligger på Malayahalvøya, tidligere kjent som Malakkahalvøya.

Malayahalvøya har vært bebodd av mennesker i mer enn 6000 år og har gjennom tidene vært under kontroll av mange ulike riker og kongedømmer (*Malaysia - fn.no*, u.å.). I dag er Malaysia blant de høyest utviklede landene i Sørøst-Asia og er kategorisert som et «Upper-Middle Income»-land (*Malaysia - World Bank*, u.å.).

Figur 1. Kart over Malaysia som viser de største byene i de to hoveddelene av landet. Kartet er hentet fra CIA World Factbook (*Malaysia kart*, u.å.).

Grunnet landets sentrale beliggenhet har Malaysia historisk sett vært preget av mye handel. Det har i flere tusen år gått handel gjennom Malakkastredet som forbinder store deler av Asia med Midtøsten. Malakkastredet er stredet mellom Indonesia og Malaysia (se figur 1). Byen Melaka som historisk sett har vært en av de mest sentrale byene på Malayahalvøya er listet på UNESCOs verdensarvliste nettopp fordi det har vært en viktig handelsby (UNESCO World Heritage, u.å.). Selv i dag er Malakkastredet en av verdens mest trafikkerte sjøveier (Hirst, 2014).

På 1300- tallet vokste det frem et sultanat (en form for kongedømme) i havnebyen Melaka, som etter hvert fikk kontroll over hele Malayahalvøya. I perioden frem til 1400- tallet vokste også Islam frem til det som skulle bli den dominerende religionen i landet (*MyGOV - Summary Of Malaysia's History*, u.å.).

Senere på 1500-tallet ble Malayahalvøya erobret av portugisiske sjøfarere som var den første Europeiske kolonimakten til å etablere seg i Sørøst-Asia. På 1600-tallet tok nederlenderne over makten på Malayahalvøya og etablert koloni der. Dette varte frem til sent på 1800-tallet, da Britene tok gradvis kontroll over det samme geografiske området og omgjorde det til en britisk koloni. Britene importerte gummiplanten og etablerte mange store gummiplantasjer rundt om i landet. Som følge av den økende eksport av gummi og tinn under britisk styre, importerte britene kinesisk arbeidskraft som presset den lokale befolkningen ut av næringslivet. Dette er fortsatt en kilde til etnisk konflikt i landet (*Malaysia - fn.no*, u.å.).

Under andre verdenskrig ble Malayahalvøya okkupert av japanerne, dette resulterte i en større selvstendighetsbevegelse på halvøya. Etter krigen ble det unntakstilstand på halvøya, fordi det oppsto geriljakrig og flere voldelige opptøyer mot den britiske kolonimakten (*Malaysia - fn.no*, u.å.). I 1948 blir Malaya-føderasjonen opprettet og erklærte senere Malaya selvstendig med Tunku Abdul Rahman som landets første president i 1957, med enighet fra Storbritannia. Tunku Rahman hadde vært leder i Malaya-føderasjonen fra 1955. Samtidig med erklæring av selvstendighet opprettet Malaya en egen grunnlov. I 1963 blir landet Malaysia opprettet med statene Malaya, Sabah, Sarawak og Singapore, hvor Sabah og Sarawak er statene som utgjør Malaysia på øya Borneo, se figur 1. Grunnet dype politiske og kulturelle uenigheter med Malaysia, erklært Singapore seg uavhengig fra Malaysia i 1965 og gikk dermed over til å være et selvstendig land (Malaysia Department of Information, 2016).

Malaysia er etter grunnloven et parlamentarisk demokrati med konstitusjonelt monarki (*Official Portal of The Parliament of Malaysia - General Information*, u.å.). Grunnloven tilrettelegger for andelen av befolkningen som er etniske malayer med bedre rettigheter. Malaysia er et muslimsk land hvor ca. 60% av

borgerne er muslimer, det praktiseres også delvis Sharia-lov i landet (*Malaysia - Religion | Britannica*, u.å.). Det har lenge vært store kulturelle og etniske motsetninger i Malaysia, noe som har røtter tilbake til kolonitider da britene skjøv etniske Malayene ut av næringslivet. Disse motsetningene har også forplantet seg politisk, et eksempel på dette er 13. mai hendelsen i 1969 der 143 mennesker døde. Denne voldelige hendelsen var et utfall av valget i 1969 der partiene som støttet de etniske malayene ikke hadde fått nok oppslutning til å delta i makt dannelsen. Det har også vært flere andre fysiske konflikter der mennesker har blitt drept, som følge av de store etniske motsetningene i landet (*The Malaysian Bar*, 2007).

Da landet Malaysia ble opprettet i 1963 var landets økonomi i all hovedsak en råvareeksport- basert økonomi. Landets økonomi var svært avhengig av eksport av gummi og tinn, som var de industriene britene hadde satset på i sin periode som kolonimakt (First Malaysia Plan, u.å.). Jordbruk, skogsdrift og fiske var også viktige næringer ved landets uavhengighet og sto for ca. 1/3 av landets BNP (Malaysia - Economy | Britannica, u.å.), se figur 2, i figuren inngår gruvedrift som industri. Landet hadde også en stor befolkningsvekst i perioden (3% P.A.), samt store økonomiske ulikheter blant befolkningen. Det var spesielt store forskjeller mellom etniske malayer og de øvrige folkegruppene i landet, hvor de etniske malayene var dårligere økonomisk stilt enn resten av befolkningen. Landets myndigheter har gjort mange tiltak for å redusere forskjellene i landet, et eksempel på dette er etablering av en egen bank ved navn «Bank Bumiputera» i 1965, for å hjelpe etniske malayer med finansiering av prosjekter (Bumiputera / Bumiputera er et ord som betegner folkegruppen som er etniske malayer) (Second Malaysia Plan, u.å.). Myndighetene har også senere involvert seg gjennom ulike tiltak, med mål om å fremme økonomisk vekst og velstand for befolkningen. De har blant annet etablert statlige selskaper heleid av myndighetene og drevet utstrakt samarbeid med privat sektor (Second Malaysia Plan, u.å., s. 7).

I 1966 ble det innført en omfattende utviklingsplan for å løse landets økonomiske problemer, samt tilrettelegge for økonomisk vekst. Siden den gang, har det hvert femte år, blitt utarbeidet en revidert plan for planlegging og tilretteleggelse av videre økonomisk vekst og velstand i landet. I de tidlige planene var det lagt stor

vekt på å trekke innbyggerne ut av fattigdom og minimere raseskille i landet. Det var også fokus på å fremme økonomisk vekst slik at velstand per innbygger ikke skulle avta selv med vedvarende høy befolkningsvekst.

Med en ny utviklingsplan ble det i 1971 introdusert en såkalt «New Economic Policy», som hadde håndfaste mål på hvordan ulikheter skulle utjevnes. I denne planen ble det lagt stor vekt på både jevnere inntektsfordeling og at de forskjellige etniske gruppene i landet skulle være forholdsvis likt representert i arbeidslivet. Det har likevel vært store økonomiske forskjeller innad i landet. I 1976 var gjennomsnittslønnen til etniske malayene (Bumiputera) halvparten av det kineserne hadde i lønn (*Third Malaysia Plan*, u.å., s. 7). Økonomiske ulikheter på tvers av de etniske gruppene har vært et sentralt tema også i de nyere utgavene av Malaysias økonomiske utviklingsplaner.

I 1997 ble Malaysia rammet av Asia-krisen som var en finansiell krise. Den utløsende årsaken til Asia-krisen var spekulasjonsangrep mot Thailands valuta Baht, etter dette ble det ført omfattende spekulasjonsangrep mot flere valutaer, inkludert Malaysias. Malaysia var kun et av landene som ble rammet, Indonesia, Sør-Korea, Filippinene og Thailand ble også rammet av krisen. Årene før krisen var det sterk økonomisk vekst i flere av landene som ble rammet av krisen, det var også investert mye utenlandsk kortsiktig kapital som igjen hadde ført til prisbobler på fast eiendom og aksjer. Effekten av spekulasjonsangrepene og at aktivaboblene sprakk var at Malaysia endte med en reduksjon på 6,8% i BNP per sysselsatt fra 1997 til 1998, som var det økonomisk dårligste året etter krisen. Malaysia håndterte dog krisen godt og allerede tre år senere i 2000 var BNP per sysselsatt det samme som før krisen inntraff, se figur 2 (Steigum, 2018, s. 617).

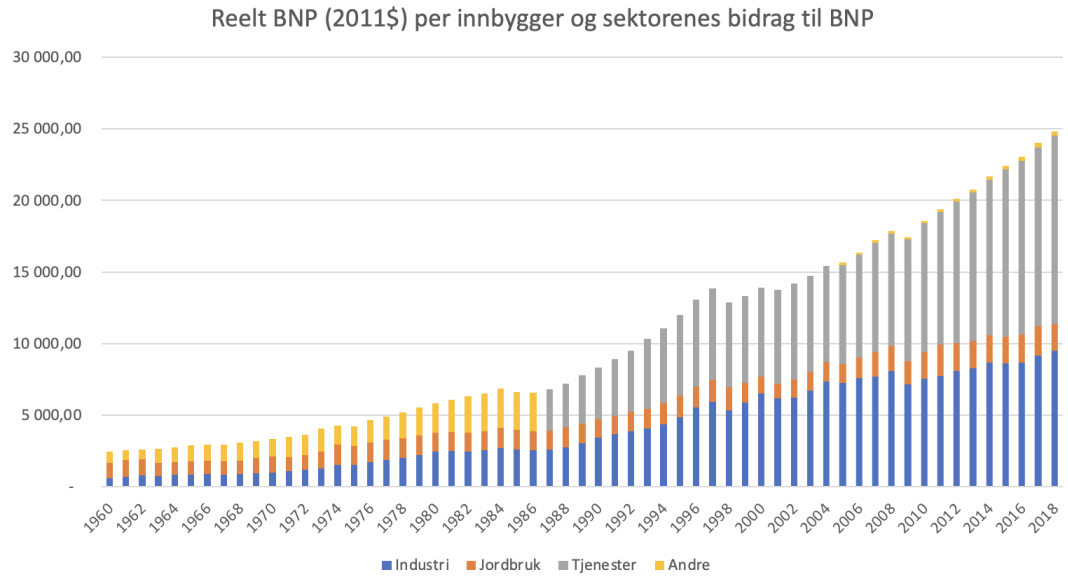
Malaysia har de siste tiårene etter sin selvstendighet hatt stor økonomisk vekst på tvers av ulike sektorer, blant annet innenfor produksjon, transport, jordbruk og petroleum. Det har også utviklet seg en stor tjenestesektor i Malaysia, som i 2019 utgjorde 54,2% av BNP 2019 (*Malaysia Statista Country Report*, 2021).

Turistindustri har også utgjort et betydelig bidrag til landets BNP, i 2008 hadde Malaysia 2% av det globale turistmarkedet (*Tenth Malaysia Plan*, u.å., s. 151). Selv om jordbruk har gått fra å utgjøre en stor del av BNP i Malaysia, til kun 7,3%

i 2019 er jordbrukssektoren fortsatt viktig. Malaysia er blant annet verdens nest største eksportør av palmeolje med 28 millioner tonn eksportert i 2021 (*Export Volume Palm Oil by Country 2021/22*, 2022).

Myndighetene i Malaysia har spilt en svært aktiv og sentral rolle i økonomien, de har blant annet stått for omfattende utbygging av helsevesen, idrettsfasiliteter, skole og utdanning samt infrastruktur, finansinstitusjoner og velferdsordninger mv. Til tross for store økonomiske ulikheter i befolkningen har landet hatt vedvarende høy økonomisk vekst siden sin uavhengighet fra Storbritannia, samtidig som de økonomiske forskjellene blant befolkningen også har minket. Fra 1971 til 2015 hadde Malaysia en gjennomsnittlig vekst i BNP på 6,2% P.A. Veksten i BNP har vært noe mer moderat fra 2015 til 2020 på 2,7% P.A. (*Twelfth Malaysia Plan*, 2021).

De største sektorene i Malaysia sin økonomi er tjenestesektoren som i dag står for ca. 54% av landets BNP, sammen med industrisektoren som står for ca. 35% av BNP. Industrisektoren består hovedsakelig av gruvedrift, produksjon, byggearbeid, vann, elektrisitet og gass. Jordbrukssektoren består av jordbruk, fiske og skogsdrift. Tjenestesektoren består av verdier skapt ved engrossalg, varehandel, transport, finansielle tjenester, utdanning, helsetjenester og andre typer tjenester.

Figur 2 - Utvikling av Malaysia reelt BNP og sektorenes bidrag laget med tall fra (World Bank, 2021) og (PWT 10.0, 2021)

Figuren viser utvikling av reelt BNP per innbygger fra 1960 til 2018, samt prosentvis bidrag til BNP for de tre sektorene industri, jordbruk og tjenester. Se avsnitt 3.1 for en for en utdypende forklaring om hva reelt BNP per sysselsatt indikerer og hvorfor vi har brukt størrelsen. I dataen brukt har det ikke vært målinger for tjenestesektoren før 1987 men figuren gir en god indikasjon på hvordan tjenestesektoren har utviklet seg de siste tre tiårene.

Nabolandene til Malaysia, Indonesia og Thailand har også hatt vedvarende høy økonomisk vekst de siste tiårene. Indonesia er kategorisert som et “middle-income”- land, mens Thailand i likhet med Malaysia, er kategorisert som et “upper-middle income”- land. Singapore som tidligere var en egen stat i Malaysia har hatt svært stor økonomisk vekst og er i dag et “high income”- land ifølge World Bank. Det har generelt vært stor økonomisk vekst og en nedadgående andel fattige i regionen Sørøst- Asia de siste tiårene.

2.3 - Zimbabwe

Zimbabwe er et afrikansk land sørøst på kontinentet og er i dag hjem til om lag 15 millioner innbyggere. Landet har ingen kystlinje og grenser til Sør-Afrika i sør, Zambia i nord, Botswana i sørvest og Mosambik i øst. I denne delen av verden ligger flere av verdens fattigste land og Zimbabwe er blant disse, men er allikevel kategorisert som et «lower middle income»-land per World Bank (*Zimbabwe - World Bank*, 2021). Det er i dag 16 offisielle språk i landet, hvorav Shona og Ndebele er de to mest utbredte, i tillegg til engelsk. Arkeologiske funn i Zimbabwe indikerer at området var bebodd av San- folket allerede 100 000 år tilbake, som gjør Zimbabwe til et av verdens første land bosatt av mennesker (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022).

Det geografiske området som i dag utgjør Zimbabwe, har gjennom historien vært bebodd av mange ulike samfunn og ble ikke benevnt som et eget land før koloniseringen under britene. Blant de første menneskene til å oppta området var et Bantutalende folkeslag bestående av bønder og handelsmenn, antatt å ha ankommet området rundt år 150 f.Kr. Siden den tid har landet vært hjem til en rekke folkeslag og kongedømmer, hvorav det siste store folket til å oppta området var Ndebele kongedømmet, som regjerte fra rundt 1838 frem til koloniseringen på 1880- tallet. Mange av Zimbabwes tidligere kongedømmer ansees som relativt avanserte for sin tid og området var i en periode fra 400-1400- tallet et rikt handelssentrum, tross perioder med vanskelige jordbruksforhold og hyppig krigføring (Chirikure et al., 2014).

Zimbabwes nyere historie begynner med ankomsten av britiske kolonister på 1880-tallet. Koloniseringen av landet, ledet av British South Africa Company (BSAC), var i stor grad motivert av landets rikelige diamant- og mineralforekomster. BSAC forhandlet til seg retten til å drive gruvevirksomhet med den lokale stammelederen Lobengula og ga området navnet Sør-Rhodesia, etter selskapets leder Cecil Rhodes. Rhodes, også medgrunnlegger av diamantselskapet De Beers, påla britisk styre under BSAC, som varte frem til landet fikk selvstendig regjering i 1923 (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022). Innen dette tidspunkt hadde om lag 33 tusen europeere immigrert landet, de fleste for å jobbe innenfor en av landets to hovednæringer; gruvedrift eller jordbruk.

Landets innfødte, rundt 1 million i 1923, ble gitt svakere rettigheter enn den hvite befolkningen og mange av dem jobbet lavtlønnede stillinger på gårder eid av hvite immigranter (Lee, 1974).

Ifølge den siste nasjonale regnskapsrapporten ført av de britiske kolonistene i 1964, hadde Zimbabwe en av Afrikas mest balanserte og velfungerende økonomier i perioden som britisk koloni. Dette skyldtes i stor grad landets jordbruk og mineral ressurser, samt kapital investert av de europeiske immigrantene. Landet hadde av den grunn et høyt nivå på infrastruktur, hvorav velfungerende veinett og sosial infrastruktur var av svært høy standard, sammenliknet med resten av kontinentet. Tross effektiv økonomisk drift av landets ressurser var lokalbefolkningen lavt utdannede og effektiviteten av jordbruksdriften under afrikanske eiere lå langt bak den av europeisk standard. I 1964 utgjorde ikke- innfødt arbeidskraft om lag én tredjedel av landets arbeidsstyrke, samt mesteparten av landets faglige kompetanse (*The Economy Of Southern Rhodesia*, 1964).

Mange britiske kolonier oppnådde selvstendighet på 1960-tallet, blant annet Zimbabwes naboland Zambia og Botswana, senere også Mosambik i 1975. Allerede i 1965 erklærte Zimbabwe seg selvstendig fra Storbritannia, under statsminister Ian Smith. Denne uavhengigheten ble imidlertid ikke anerkjent av britene som krevde flere stemmeretter for de innfødte (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022). Sterke raseforskjeller i landet førte til at en motstandsbevegelse mot den hvite regjeringen vokste frem på 1970-tallet. Etter flere år med opprør og borgerkrig ble det for første gang avholdt regjeringsvalg hvor også fargede kunne stille i 1979. Partiet ZANU-PF vant valget og opprørsleder Robert Mugabe ble utnevnt statsminister (senere president). Landet fikk sin selvstendighet fra britene påfølgende år og har siden den gang fungert som en ettpartistat med svake demokratiske rettigheter. Mugabe var landets eneste leder frem til han ble tvunget til å gå av etter et politisk kupp i 2017 (*Zimbabwe - fn.no*, u.å.).

Da Robert Mugabe først overtok styret av landet etter Ian Smith i 1980, hadde Zimbabwe solid infrastruktur og relativt velfungerende offentlige institusjoner. Med fire flyplasser, asfalterte veier og inkluderende utdanningssystem var Zimbabwe blant Afrikas mest moderne land for sin tid, utenom den politiske

favoriseringen av landets hvite minoritet (Power, 2003). Mugabe har gjennom sin regjeringsperiode innført en rekke omfordelingsreformer, med den hensikt å overføre næringsvirksomhet tidligere drevet av hvite over til fargede. Dette resulterte i at flesteparten av landets hvite næringsdrivende enten emigrerte eller ble drept av lokale militser i perioden fra 1990-tallet til begynnelsen av 2000-tallet. Gårder konfiskert av staten har som oftest blitt overført til partirepresentanter eller familie og venner av Mugabe, få av disse har fortsatt drift etter overtagelse. Følgene av denne praksisen har vært katastrofale og hungersnød har blitt et vedvarende problem i landet (Maclean, 2002).

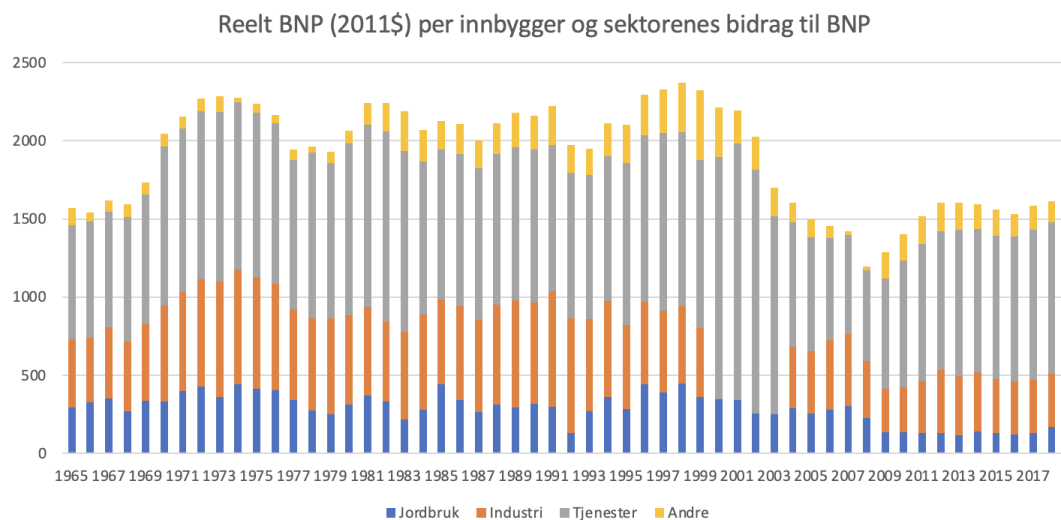
Zimbabwes økonomi er i dag lite diversifisert og avhenger i stor grad av landbruk og gruvedrift som sine to primærnæringer. Landet så en nedgang innenfor begge sektorer etter innføringen av omfordelingsreformene i perioden 1998 til 2008. Produktiviteten steg noe de neste årene og Zimbabwe opplevde årlig vekst i BNP på 10% i perioden 2010-2013. Etter dette sank produktiviteten til et nivå på 3% i året opp til 2017, hvor veksten stagnerte ytterligere, dels på grunn av lavere priser på mineraler og dårlige høstinger i landbrukssektoren (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022).

Frem til 2000-tallet sto landbrukssektoren for om lag 30% av Zimbabwes årlige BNP og mellom 60-70% av landets sysselsetting (Mangudhla, 2016). Per 2017 hadde denne andelen falt til 12% av BNP, mens sysselsettingsandelen var forblitt uendret. Dette indikerer et drastisk produktivitets fall innenfor sektoren og kan sees i sammenheng med omfordelingsreformene i perioden. Nedgangen i landbrukssektoren har utløst et skifte mot en mer industri-basert økonomi, hvor gruvedriften er den største driveren av økonomisk vekst. Industri-sektoren sto i 2017 for om lag 20% av Zimbabwes BNP, men bare 7,3% av sysselsettingen (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022). Økt gruvevirksomhet har imidlertid ikke kommet helt uten problemer, da oppdagelser av nye diamantforekomster har økt omfanget av smugling, ran og ulovlig handel av disse ressursene. Det er av den grunn kun et fåtall individer som har dratt nytte av disse gevinstene, mens landets økonomi som helhet har sett marginale forbedringer (Mangudhla, 2016).

Utover Zimbabwes nedgående økonomi, har landets politiske situasjon skapt en handelsbarriere med mange vestlige land som nekter handel med Zimbabwe.

Verdensbanken og Pengefondet sluttet å gi statlige lån til Zimbabwe på 1990-tallet, da Zimbabwe ikke lenger klarte å tilbakebetale disse lånene. I et forsøk på å betale offentlige utgifter startet Zimbabwes sentralbank å trykke mer penger, resultatet av dette var hyperinflasjon som tvang landet til å gå over til USD som sin offisielle valuta i 2009. Mange utenlandske investorer har også trukket seg ut av landet som følge av landets ustabile økonomi. Sammensetningen av disse faktorene har etterlatt Zimbabwe i en dyp økonomisk krise, pågående siden tidlig 2000-tallet (*Zimbabwe - fn.no*, u.å.).

Som følge av økonomiske problemer har fattigdom blitt et utbredt problem i Zimbabwe, hvor nesten 40% av landets befolkning lever under fattigdomsgrensen (*Zimbabwe - The World Factbook, 2022*). Høy grad av fattigdom har resultert i svært dårlige humanitære forhold, hvorav sult og sykdom rammer befolkningen svært hardt. HIV og Aids har blitt et stort samfunnsproblem i Zimbabwe og det forekommer om lag 2,7 nye tilfeller per 1000 innbygger årlig, riktignok en stor nedgang fra 11,5 per 1000 i år 2000 (*Zimbabwe - fn.no*, u.å.).

Figur 2 - Utvikling av Zimbabwe reelt BNP og sektorenes bidrag laget med tall fra (World Bank, 2021) og (PWT 10.0, 2021)

3.0 - Dagens situasjon og økonomisk utvikling i Zimbabwe & Malaysia

Dagens situasjon og den økonomiske utviklingen i Malaysia og Zimbabwe er og har vært svært forskjellig. For å få et inntrykk av dagens situasjon i Malaysia og Zimbabwe ser vi på “Human Development Index”, indeksen rangerer land etter tre grunnleggende områder for utvikling; forventet levealder, utdanning og inntekt, målt i BNP per innbygger. Skalaen går fra 0 til 1, der 1 er best. I tabellen nedenfor sammenlignes Malaysia, Zimbabwe og Norge. Norge er med for å få et sammenlignbart grunnlag.

	HDI 1990	HDI 2005	HDI 2019
Malaysia	0.643	0.730	0.810 (nr. 62 ut av 189 land)
Zimbabwe	0.478	0.411	0.571 (nr. 150 av 189 land)
Norge	0.849	0.931	0.957 (nr. 1 av 189 land)

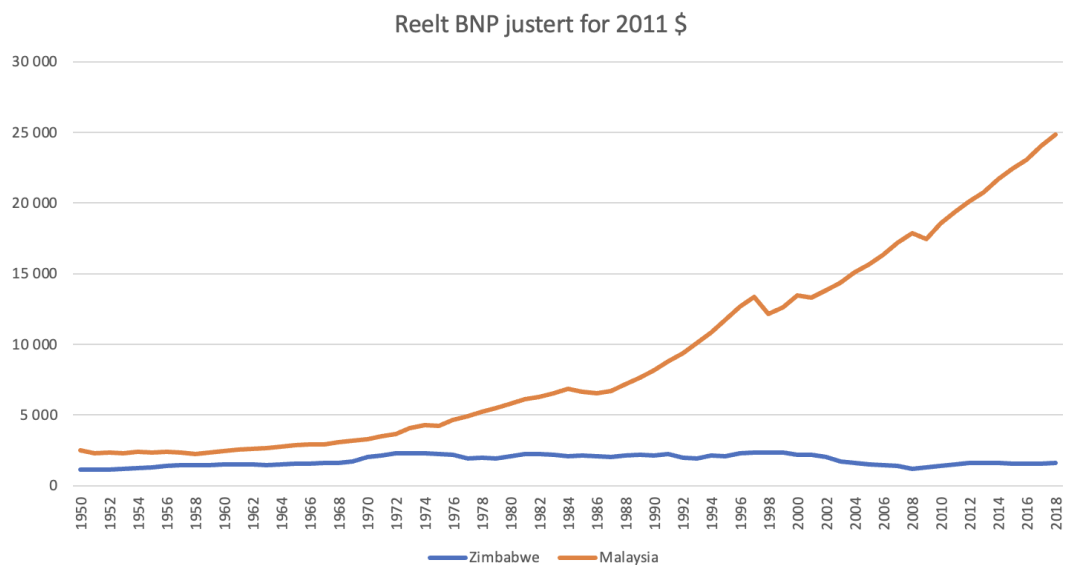
HDI hentet fra (*Human Development Reports*, u.å.)

Zimbabwe er rangert som nr. 150 av de 189 landene indeksen rangerer og hadde mellom 1990 og 2005 en nedgang i score, som indikerer en nedgang i velferden. Resultater har imidlertid tatt seg noe opp fra 2005 til 2019. Malaysia har hatt en vedvarende vekst i HDI for perioden, dette indikerer en økning i befolkningens velferd.

3.1 - BNP per innbygger

Bruttonasjonalprodukt (BNP) er det vanligste målet på økonomisk aktivitet i et land og viser et lands totale verdiskapning. Vi ser på reelt BNP per innbygger for å få frem volumendring av varer og tjenester, slik at ikke inflasjon er en driver for økt BNP. Vi ser på verdi per innbygger fordi et land med flere innbyggere som Malaysia, vil ha lettere for å ha et høyere totalt BNP, enn land med færre innbyggere som f.eks. Zimbabwe. Det er viktig å merke seg at BNP kun er et produksjonsmål og at velferden blant mennesker er avhengig av langt flere

faktorer enn produksjon av varer og tjenester. Det er også enkelte farer ved å kun bruke BNP som indikator for velstand, da BNP heller ikke fanger opp svart økonomi eller ulønnet arbeid, denne delen av økonomien spiller en større rolle i utviklingsland som Zimbabwe, enn for mer utviklede land som Malaysia (Steigum, 2018, s. 110). Utviklingen av reelt BNP per innbygger har vært svært forskjellige i Malaysia og Zimbabwe etter at de oppnådde uavhengighet fra Storbritannia. Malaysia har hatt en vedvarende høy vekst i reelt BNP per innbygger fra ca. 1965, mens Zimbabwe har hatt minimal vekst.

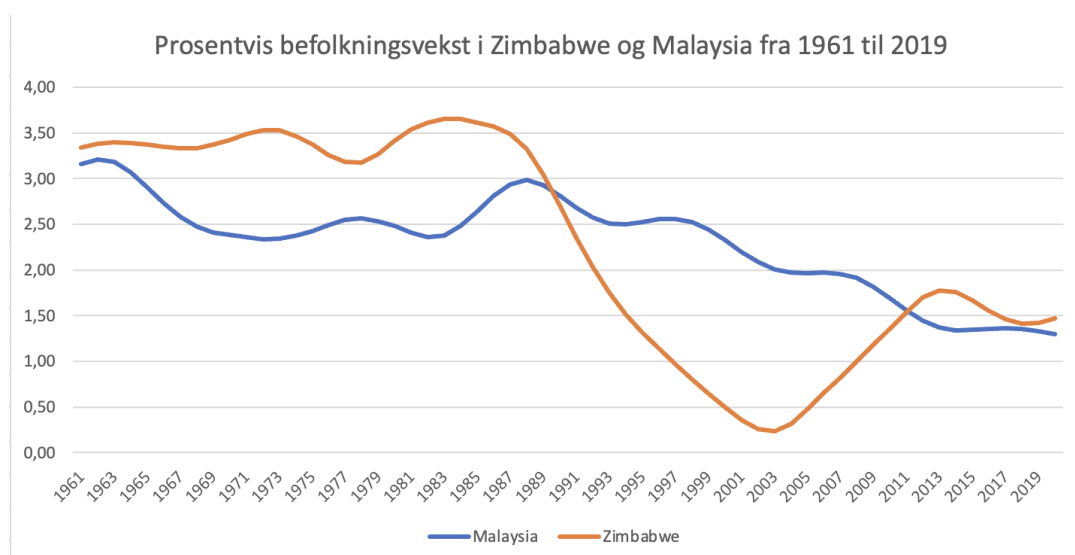
Figur 4 - Reelt BNP justert for 2011\$, figuren er laget med data hentet fra (Maddison Project Database, 2020).

Figuren over bruker data fra Maddison Project Database og illustrer utvikling i reelt-BNP per innbygger i Zimbabwe og Malaysia, i perioden 1950 til 2018. Dataen forteller at det ikke var særlig vekst i reelt BNP per sysselsatt i hverken av landene frem til tidlig 1970-tallet, da Malaysias økonomi begynte å skyte fart. For Zimbabwes økonomi har det derimot, som vi kan se i figuren, ikke forekommet vesentlig endring i reelt BNP per sysselsatt.

3.2 - Folkemengde & befolkningsvekst

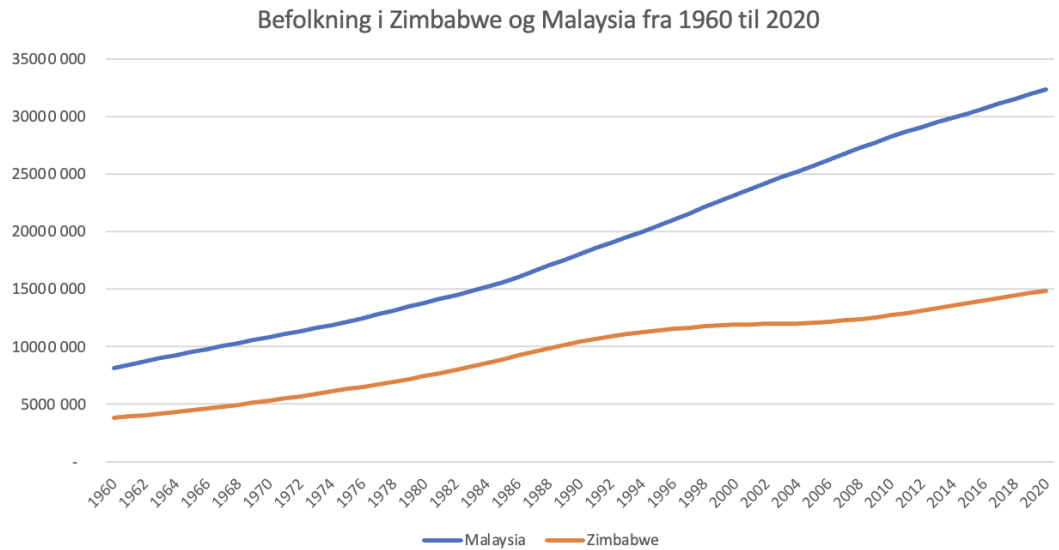
Folkemengde og befolkningsvekst er en viktig faktor for beregning av BNP per innbygger. Dersom det ikke er noe vekst i et lands BNP, men høy befolkningsvekst vil naturligvis BNP per innbygger falle. Dermed må veksten i BNP være høyere enn befolkningsveksten for at BNP per innbygger skal vokse. Et

kjennetegn ved utviklingsland er at de ofte har vesentlig høyere befolkningsvekst, enn rikere land som har utviklet seg mye. Blant de viktigste årsakene til at befolkningsveksten har en tendens til bli å lavere desto mer et land utvikler seg økonomisk, er tilgang på utdanning og da spesielt kvinners mulighet til skolegang og utdanning (Rosling et al., 2018). Figuren nedenfor viser prosentvis befolkningsvekst i Malaysia og Zimbabwe fra 1961 til 2019, dataene er hentet fra World Bank. Vi kan se at begge landene hadde en svært høy befolkningsvekst rundt det tidspunktet de ble uavhengige. Malaysia har siden uavhengigheten hatt en jevn reduksjon i befolkningsvekst. Zimbabwe hadde en plutselig reduksjon i befolkningsvekst i 1987 som varte helt til 2003, noe av årsakene til dette skyldes vesentlig utvandring og en pågående Aids-epidemi. For å få perspektiv på hvor stor befolkningsvekst over 3% er, vil en slik økning doble folkemengden ila. 25 år, mens en befolkningsvekst på 1% vil doble befolkningen på 75 år.

Figur 5 - Prosentvis befolkningsvekst i Zimbabwe og Malaysia, figuren er laget med tall fra (World Bank, 2021).

Den neste figuren viser befolkningen i Malaysia og Zimbabwe fra 1960 til 2020, tallene er hentet fra World Bank. Begge landene har hatt en omtrentlig firedobling av antall innbyggere fra 1960 til 2020. Malaysia har gått fra ca. 8 millioner innbyggere i 1960 til ca. 32 millioner i 2020, Zimbabwe har gått fra ca. 3,8 millioner til ca. 15 millioner i 2020.

Figur 6 - Folkemengde i Malaysia og Zimbabwe, figuren er laget med data fra (World Bank, 2021).

3.2 - Eksport & handel

Eksport og handel er som vi kommer tilbake til del 4.4 en viktig faktor for økonomisk vekst for mange land. Vi skiller mellom eksport av varer og tjenester. Se figur 11 i del 4.4 for en illustrasjon av hvor mye import og eksport det har vært av varer og tjenester i de to landene.

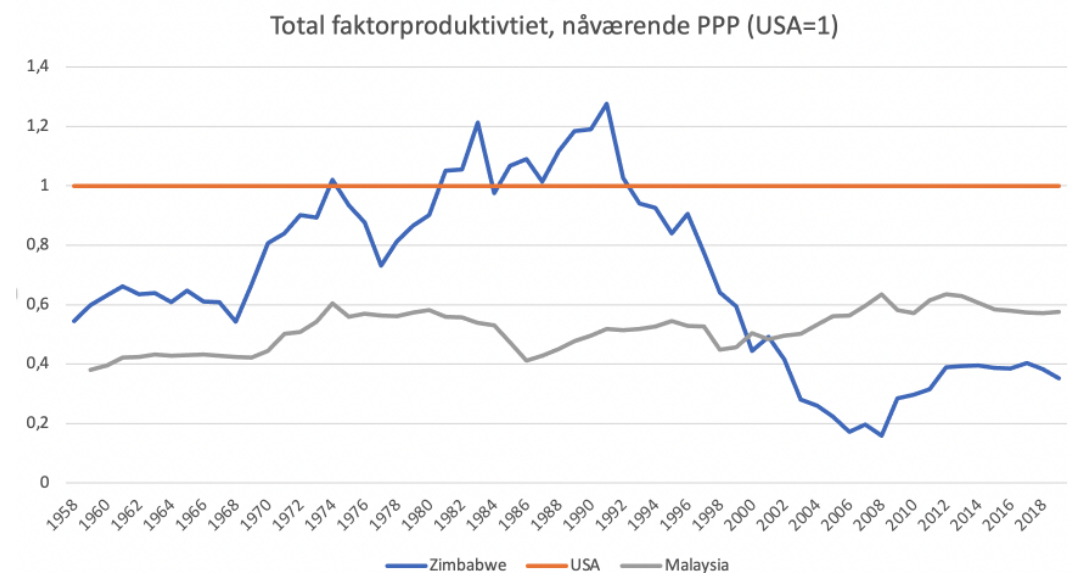
Malaysias økonomi er svært diversifisert med eksport av mange forskjellige varer og tjenester. Vareeksporten består blant annet av elektroniske komponenter, petroleumsprodukter, palmeolje og gummiprodukter. Tjenesteeksporten er hovedsakelig personlige reisetjenester og bedriftstjenester. Malaysia handler først og fremst med andre land i Østen, men også noen vestlige land som USA og Tyskland. (*Malaysia (MYS) Exports, Imports, and Trade Partners | OEC, u.å.*).

Zimbabwe har en betraktelig mindre diversifisert økonomi, dermed også færre eksportvarer og tjenester. Eksporten består hovedsakelig av edelmetaller og mineraler, spesielt gull og diamanter, Zimbabwe eksporterer også en vesentlig mengde tobakksvarer. I 2020 var eksporten av gull verdt ca. 2,14 milliarder dollar, som utgjort 49,3 av landets eksportere verdier. Landet har en liten eksport av tjenester (\$387M i 2020) som i all hovedsak er transporttjenester. Landet

importerer mest fra Sør-Afrika og eksporterer mest til De Forente Arabiske Emirater. (*Zimbabwe (ZWE) Exports, Imports, and Trade Partners* | OEC, u.å.).

3.3 - Total faktorproduktivitet

Den avgjørende faktoren for BNP-volum til et land er kapasiteten til å produsere varer og tjenester. Produksjonskapasiteten er en funksjon av arbeidskraft, realkapital og teknologi. Dersom en, eller flere av disse faktorene øker vil også BNP-volumet øke. I tillegg til dette er også total faktorproduktivitet (TFP) viktig for et lands produksjonsevne og kapasitet. Total faktorproduktivitet kan forklares som foretakenes og markedsøkonomiens effektivitet og er avhengig av blant annet arbeidsstyrkens ferdigheter, utdanning, kunnskap og kompetanse (Steigum, 2018). Vi kommer nærmere tilbake til total faktorproduktivitet i del 4 under Solows modell.

Figur 7 - Total faktorproduktivitet, USA = 1, figuren er laget med data fra (PWT 10.0, 2021).

Figuren over viser total faktorproduktivitet for Malaysia og Zimbabwe fra 1958 til 2018. Total faktorproduktivitet er målt i forhold til USA, der USA er konstant lik 1.

4.0 - Teori økonomisk vekst

4.1 - Solow modell for langsiktig økonomisk vekst

Solow- modellen er en utbredt og anerkjent makroøkonomisk modell, med hensikt å forklare langsiktig økonomisk vekst. Modellen tar for seg sammenhengen mellom kapitalakkumulasjon og vekst i arbeidsproduktivitet og materiell velstand, målt i BNP per sysselsatt. Modellen ble utviklet av den nobelprisvinnende økonomen Robert Solow og er i dag grunnlag for moderne vekstteori. Av interesse for denne oppgaven kan modellen gi svar på hvorfor land med høy satsing på bruttoinvestering i realkapital, ofte oppnår høyere materiell levestandard enn land med høy bruk av BNP til offentlig og privat konsum (Steigum, 2018, s.240).

4.1.1 - Forutsetninger i modellen

Solows modell er en forenkling av virkeligheten, noe som innebærer at modellen bygger på enkelte forutsetninger. Modellen forutsetter en konstant sparerate (s) av økonomiens inntekt (Y), resten av inntekten går til konsum (C). Konsum og inntekt er derfor knyttet sammen gjennom ligningen; $C = (1 - s) * Y$ (*Solow Growth Model*, u.å.). Altså vil en sparerate på 20% ved en inntekt på 500 gi et konsum på 80% av inntekten, lik 400, mens sparingen vil bli på 100.

Neste forutsetning er at alle økonomiens bedrifter produserer ved å bruke den samme produksjonsteknologien og skaper inntekt ved å anvende kapital og arbeidskraft. Produksjonsnivået (Y), realkapital (K) og antall arbeidere (L) henger derfor sammen gjennom produksjonsfunksjonen $Y = A * F(K, L)$. Funksjonen innebærer at et gitt produksjonsnivå kan oppnås ved forskjellige kombinasjoner av kapital og arbeidskraft, slik at produksjonsfaktorene kan substituere hverandre (Steigum, 2018). Videre er $A * F(K, L) = A * K^a * L^{(1-a)}$, dette er en såkalt Cobb-Douglas-produktfunksjon, dette innebærer egenskapen avtakende utbytte. For modellen betyr dette at en økning i en av de to innsatsfaktorene kapital eller arbeidskraft, blir mindre for hver enhets økning. Variabelen A uttrykker totalfaktorproduktivitet (TFP) og er et mål på effektivitetsnivået til produksjonen. TFP fungerer som en sammensetning av alle faktorer som påvirker effektivitet og

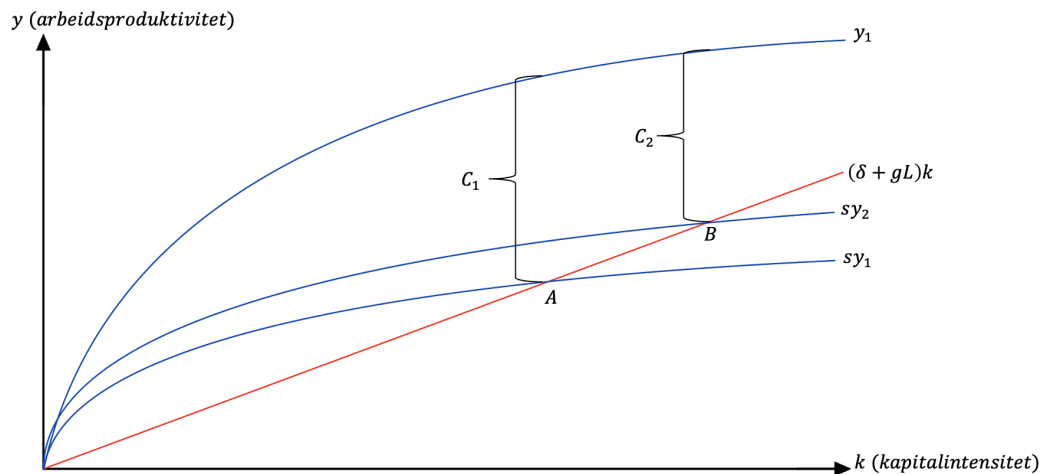
inkluderer blant annet utdanningsnivå, innovasjon, teknologi og effektiviseringstiltak, i tillegg til mange andre faktorer.

Solow- modellen antar også at produksjonsfunksjonen har konstant skalautbytte. Under en slik forutsetning vil en dobling av både kapitalbeholdning og arbeidskraft også gi en dobling av produksjonsnivået. Som et resultat av dette fokuserer den matematiske analysen av Solow-modellen på produksjon per arbeider og kapital per arbeider, fremfor aggregert produksjon og samlet kapitalbeholdning (*Solow Growth Model*, u.å.).

Andre forutsetninger innebærer at økonomiens importverdi er lik landets eksportverdi, samt at utenlandsgjeld er lik 0 og at økonomiens sparing tilsvarer dens nasjonalformue (Steigum, 2018, s.241).

4.1.2 - Selve modellen

Solows modell for økonomisk vekst får frem hvordan produksjonen (gitt ved Y) øker som følge av økt produktivitet gjennom reinvestering i realkapital. Eksempelvis kan vi ta for oss en tømmerhogger som feller trær med øks, dersom tømmerhuggeren investerer i en motorsag vil han kunne felle betraktelig flere trær. Men om han investerer i ytterligere én motorsag til vil produktivitetsøkningen være mindre enn for den første. Dette fordi han ikke får brukt begge motorsagene samtidig, men dersom en av de må repareres kan han bruke den andre og oppnår dermed noe produktivitetsøkning. Det er her produktfunksjonens avtagende utbytte kommer frem, altså at effekten av økt reinvestering i realkapital minker utover i løpet. Videre forekommer det kapitalslit på investert kapital, det vil si depresiering av verdi over tid og kan eksempelvis være bygg som slites, maskiner som utdatertes osv. I modellen er kapitalslit en fast andel av kapitalen og uttrykkes ved δK , kapitalslitet er proporsjonalt med kapitalen og er dermed gitt ved en lineær funksjon. Dersom bruttoinvesteringer i realkapital er lavere enn kapitalslitet vil økonomiens realkapital reduseres i løpet av perioden (Steigum, 2018, s.249). Vi vil videre ta for oss noen grafiske sammenhenger, hvor størrelser er oppgitt per arbeider i samme år.

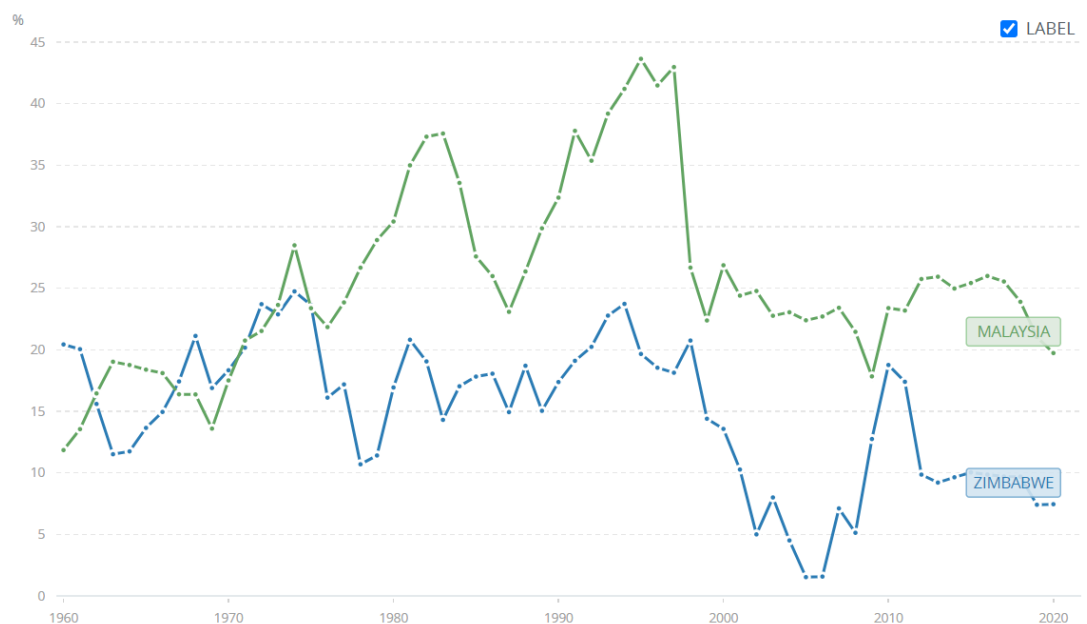
Figur 8 - Grafisk illustrasjon av Solows modellen. Figuren er laget av oppgavens forfattere.

Figuren over viser ulike nivåer for kapitalintensitet (k) langs den horisontale akse og arbeidsproduktivitet (y) langs den vertikale akse. $y_1 = A * F(K, L)$, den viser produktfunksjonen hvor grafens avtagende bratthet demonstrerer avtagende utbytte for høyere nivåer på kapitalintensitet. I likhet med produktfunksjonen har investeringskurven (sy_1) en stigende kurve som krummer på tilsvarende vis, dette kommer av at investeringskurven er en fast andel (s) av BNP- volum. Grafen til den lineære funksjonen $(\delta + gL)k$ kalles bærekraftslinjen og viser kapitalslit per arbeider som en konstant andel av kapitalintensiteten (Steigum, 2018, s.249). Punkt A i figuren demonstrerer hvor økonomien er i likevekt, altså $sy = (\delta + gL)k$. I dette punktet er reinvestering av realkapital lik kapitalslitet som vil si at det investeres akkurat nok til at kapitalintensiteten opprettholdes (Synnestvedt, u.å.). Utrekning av modellens likevekt er demonstrert i vedlegg.

Modellen får også frem hvordan en økning i sparerate, altså høyere reinvestering i bruttorealkapital fører økonomien inn i en ny likevekt ved punkt B i figuren. En økning i sparerate medfører en reduksjon i konsum (C_2), lavere enn hva økonomien tillot i utgangspunktet (C_1). Denne tilpasningen er dermed ikke optimal ut fra «The Golden Rule» som sier at optimal tilpasning finner sted der helningen på bærekraftslinjen ($(\delta + gL)k$) er lik helningen på produktfunksjonen

(y_1) (Kanodia, 2015). Dette er den tilpasningen som gir størst mulighetsområde for konsum, gitt ved punkt A i figuren.

Som tidligere nevnt forklarer Solows modell hvordan reinvestering av kapital kan øke et lands produktivitet og dermed BNP. Mange fattige land med et utgangspunkt i lav realkapital, kan ofte oppleve lengre perioder med høy økonomisk vekst, dersom landet kontinuerlig investerer i realkapital som gir grunnlag for høyere arbeidsproduktivitet. Høyere arbeidsproduktivitet fører i sin tur med seg høyere BNP som igjen gir økt materiell levestandard (Steigum, 2018, s.242). For å fange opp et lands endring i reinvestering av kapital over tid kan vi se bruttoinvesteringer i realkapital som andel av BNP. Figuren under demonstrerer utvikling i bruttoinvesteringer i realkapital som andel av BNP for Zimbabwe og Malaysia fra 1960 til 2020. Malaysia har i gjennomsnitt reinvestert 25,63% av deres BNP, mens Zimbabwe har ligget på 14,89% for perioden.

Figur 9: Bruttoinvestering i realkapital, målt i prosent av BNP (Gross capital formation (% of GDP) - Zimbabwe, Malaysia | Data, u.å.)

Av viktighet for modellen er humankapital, som kan defineres som verdien av arbeidskraftens arbeidsevne, utdanning og kompetanse. Størrelsen for humankapital og dens virkning lar seg ikke nøyaktig måle, men ved sammenlikning av rike og fattige land er det tydelig at vekst i humankapital gir

vekst i total faktorproduktivitet, gjennom økt arbeidsproduktivitet. Dette støttes av forskning utført av FNs Utviklingsprogram, som har vist en positiv korrelasjon mellom menneskelig utvikling og økonomisk vekst (Ranis et al., 2000). På lik linje med realkapital er humankapital objekt for kapitalslit og må dermed investeres i for å holdes på et jevnt nivå (Steigum, 2018, s.220). Dette skyldes blant annet at ettersom arbeidsstyrken blir eldre og etter hvert skal pensjoneres, må kompetansen videreføres og da gjerne gjennom utdanning og opplæring. Humankapital omfatter svært mange variabler og er som nevnt vanskelig å måle. World Bank Group har ved analyse av ulike nivåer for blant annet utdanning, ferdigheter og helse, utarbeidet et skala fra 0 til 1, hvor 1 er best, forsøkt å skape en målestokk for et lands humankapital. På denne skalaen kalt Human Capital Index (HCI) scoret Zimbabwe 0,5 og Malaysia 0,6 i 2020 (*Human Capital Index (HCI) (scale 0-1) - Malaysia, Zimbabwe | Data, 2021*).

En svakhet ved Solows modell for langsiktig økonomisk vekst er at TFP er en eksogen størrelse, altså gitt utenfor modellen. Dette er en forutsetning Robert Solow selv var kritisk til, da det har vist seg at vekst i TFP har vært av større betydning enn vekst i kapitalintensitet, for økt materiell levestandard i rike land (Steigum, 2018, s.220). Grafisk fremkommer en økning i TFP gjennom A i produksjonsfunksjonen, en økning i A vil flytte hele kurven høyere i diagrammet og følgelig investeringskurven, dersom sparingen forblir uendret. Dette innebærer en ny likevekt som tillater et høyere nivå for både konsum og investering, dermed høyere arbeidsproduktivitet. Mens økning i kapitalintensiteten på sin side vil redusere mulighetsrommet for konsum og kan dermed hemme økonomien på sikt. Vekst i TFP er av den grunn nøkkelen til langsiktig økonomisk vekst (Marginal Revolution University, 2016). Som tidligere nevnt er humankapital blant faktorene som inngår i total faktorproduktivitet, andre forhold som har vist seg å påvirke TFP inkluderer offentlige forvaltninger, økonomisk politikk, teknologisk utvikling samt markedssystemets effektivitet (Steigum, 2018, s.209-211).

4.2 - Viktigheten av institusjoner & korrupsjon

Forskning viser at kvaliteten av politiske og økonomiske institusjoner er sterkt tilknyttet en nasjons velstand, eller mangel av (Steigum, 2018, s. 167). Når vi snakker om institusjoner i en samfunnsvitenskapelig sammenheng har det å gjøre

med rammeverket markedene opererer innenfor. Slike institusjoner er ofte dypt forankret i en nasjons kultur og har vist seg vanskelig å endre (Department for International Development, 2008). Politiske institusjonene omhandler blant annet lover, regler og politisk praksis, mens økonomiske institusjoner på sin side dreier seg om de aktuelle «spillereglene» som påvirker økonomiens aktører. Dette inkluderer for eksempel penge- og kredittsystemer, skattesystemer, eiendomsrett og selskapsrett. Videre skilles det mellom *inkluderende* og *ekstraherende* politiske- og økonomiske institusjoner. Hvor ekstraherende institusjoner innebærer at den politiske og økonomiske eliten utnytter resten av befolkningen for egen vinning. Mens inkluderende institusjoner gir befolkningen mulighet til å bidra i det økonomiske og politiske livet (Steigum, 2018, s.166-167).

Sterke institusjoner bidrar til vekst og utvikling ved å redusere risikoen tilknyttet å drive virksomhet og dermed rette ressursbruk mot innovasjon, fremfor beskyttelse av kapital eller eiendomsretter. Dette styrker intensiver for å kapitalinvestering i prosjekter, utvikling av teknologi eller oppstart av bedrifter. I en veletablert økonomi, som Norges, er slike insentiver styrket gjennom videreutvikling av institusjonene til å omfatte konkurranse- og finanstilsyn, embetsverk og effektive byråkratier. Høye nivåer på politiske- og økonomiske institusjoner legger til rette for verdiskapning og videreutvikling av humankapital, som ved utdanning (Steigum, 2018).

Land med fravær av nevnte institusjoner opplever ofte kapitalflukt, hvor utenlandske investorer trekker seg ut, mens innenlandske investorer søker tryggere kapitalplasseringer i utlandet. Videre forekommer det ofte en skjevfordeling av landets goder, hvor svak beskyttelse av kapital gjør det risikabelt å besitte midler av høy verdi. Eksempelvis kan naturressurser være fordelaktige for land med veldefinerte og håndhevbare eiendomsrettigheter, som Norge, men er ofte skadelig i land uten disse rettighetene, som i mange afrikanske land. Dette er fordi uten veldefinerte eiendomsrettigheter er det en fristelse for enkeltpersoner å forsøke å skaffe andres ressurser enten ulovlig eller ved hjelp av juridiske prosess (Department for International Development, 2008). Vi så dette utspille seg i praksis i kapitlet om Zimbabwe, hvor det ble avdekket at svake

politiske institusjoner førte til at mange immigranter trakk ut investeringer og humankapital.

Korrupsjon er ofte en følge av svake politiske- og økonomiske institusjoner. Data på korrupsjon har vist dette å stemme, da fattige land ofte er korrelert med en høy grad av korrupsjon. Transparency International sin korrupsjonsindeks rangerer land over hele verden ut ifra hvor korrupte deres offentlige sektorer oppfattes å være, resultatene måles på en skala fra 0 til 100, hvor 0 er svært korrupt og 100 indikerer svært lav eller ingen korrupsjon. Ved siste måling (for 2021) scoret Malaysia 48, som rangerer 62 av de 180 landene målt, mens Zimbabwe rangerte som 157 med en score på 23, altså høy grad av korrupsjon (*2021 Corruption Perceptions Index - Transparency International, 2022*).

4.3 - Bistand & bistandsfellen

Med bistand, også kalt utviklingshjelp, menes overføringer i form av utenlandsk valutagaver fra regjeringer i rike land, eller organisasjoner som FN og Verdensbanken, til regjeringer i mindre utviklede land. Mottakerlandene av bistand er oftest ikke de med flest fattige, men heller mindre land hvor støtten kan finansierer større deler av statsbudsjettet (Steigum, 2018, s.157). Omfanget av utviklingshjelp har vokst kraftig siden 1960- tallet da OECD lands samlede donasjoner lå mellom 40 og 60 millioner USD, til i dag hvor det ble rapportert 161 milliarder i bistand for 2020. Bistand forekommer også i andre former enn valuta, som ved styrking av offentlige institusjoner, politisk påvirkningsarbeid eller investering i infrastruktur. Det overordnede formålet med slike ressursoverføringer er å bedre økonomiske og sosiale forhold i mottakerlandet, for på sikt å redusere fattigdom (Eggen, 2022). Giverlandenes motivasjon og intensjon ved utviklingshjelp kan variere mye, som vi skal se nærmere på i senere avsnitt.

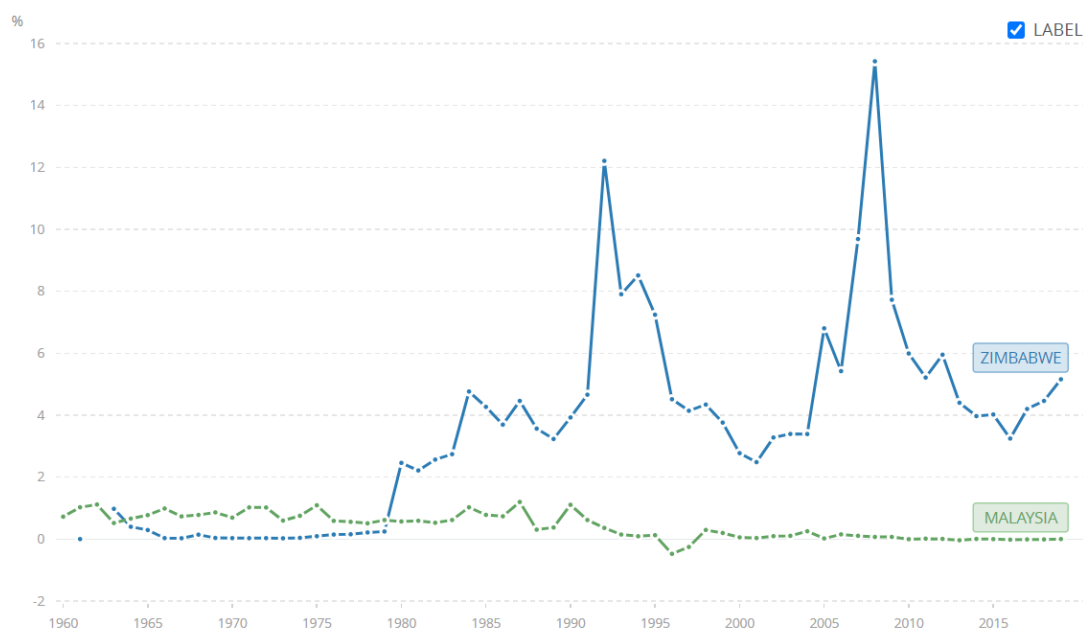
Det finnes mange årsaker til hvorfor rike land gir utviklingshjelp og hovedintensjonen er i mange tilfeller, som tidligere nevnt, å bedre lokale forhold i mottakerlandet. Andre årsaker kan være for egen sikkerhet, da bistand kan redusere fiendtlige innstilling mellom land. Bistand kan også bidra til å styrke handels forbindelser ved å skape internasjonale markeder for giverlandets varer og

tjenester. I enkelte tilfeller kan u-hjelp ha som hensikt å håndtere globale problemer som forurensning og immigrasjon. Et annet viktig formål kan være å skaffe diplomatisk støtte og for å danne allianser, noe USA praktiserer i høy grad, da bistandsdonasjoner er en viktig del av deres utenrikspolitikk. Man ser også bistand brukt som verktøy for å reparere skadde forhold mellom nasjoner, eksempler på dette er tidligere kolonimakter som gir mye økonomisk støtte til sine tidligere kolonier. Det har vist seg at de nasjonene som donerer mest i form av utviklingshjelp er tidligere kolonimakter (Humanitarian Careers, 2021).

Hvorvidt bistand har en effekt eller ikke er et svært diskutert tema og kan ikke enkelt besvares, men kun vurderes ut fra formålet med bistanden. Dersom forventning ved å gi bistand har vært omdannelse av utviklingsland til velfungerende og robuste samfunn, kan det konkluderes med at bistand ikke har gitt ønsket effekt i de fleste tilfeller. Dette kommer frem ved studier av utviklingsland som har mottatt bistand over en lengre periode, uten å oppleve betydelig økonomisk vekst. Det er dog ikke gitt at bistand har ubetydelig effekt, da svært mange giverland har vært klare om at vekst ikke har vært hovedformålet med bistanden. Studier av bistand gitt som et enkelttiltak, som ved bedring av helse og utdanning, har i mange tilfeller vist seg å virke på begrenset sikt, mens den langsiktige effekten er mer usikker (Eggen, 2022).

Det forekommer også tydelig negative effekter av bistandsgaver, hvor regjeringen i mottakerlandet ikke anvender midler slik de var tiltenkt. Dette skyldes ofte manglende eller svake politiske og økonomiske institusjoner i mottakerlandene. Uten press fra nevnte institusjoner har insentiver for igangsettelse av økonomiske vekstprosesser vært lave, makthavere i mottakerland har da ofte prioritert anvendelse av bistand til egen interesse, fremfor den av befolkningen. Under slike forhold kan bistand føre til svekkelse av demokratiet, mens regjeringens makt styrkes ytterligere, det er dette som menes med "bistandsfellen". Selv om virkningen av bistand i flere tilfeller kan undergrave langsiktig vekst, står troen på at bistandsgaver vil forbedre forhold i mottakerlandene sterkt i den vestlige verden (Steigum, 2018).

Figuren under demonstrerer netto utviklingshjelp mottatt i andel av BNI, for Zimbabwe og Malaysia (World Bank Group, 2020). Som vi ser har Zimbabwe mottatt høyere grad av bistand enn Malaysia, som kun har mottatt over 1% av BNI tre av årene målt. Zimbabwes bistandshjelp har fluktuert mellom 2,2% og 15,4% av BNI siden 1980.

Figur 10: Utviklingshjelp som andel av BNI (World Bank Group, 2020).
(Indikator kode: DT.ODA.ODAT.GN.ZS)

Tallene i figuren inneholder både lån og tilskudd gitt til Malaysia og Zimbabwe. Tallene er giverlandenes tall og ikke mottakerlandenes egne tall for hva de har mottatt.

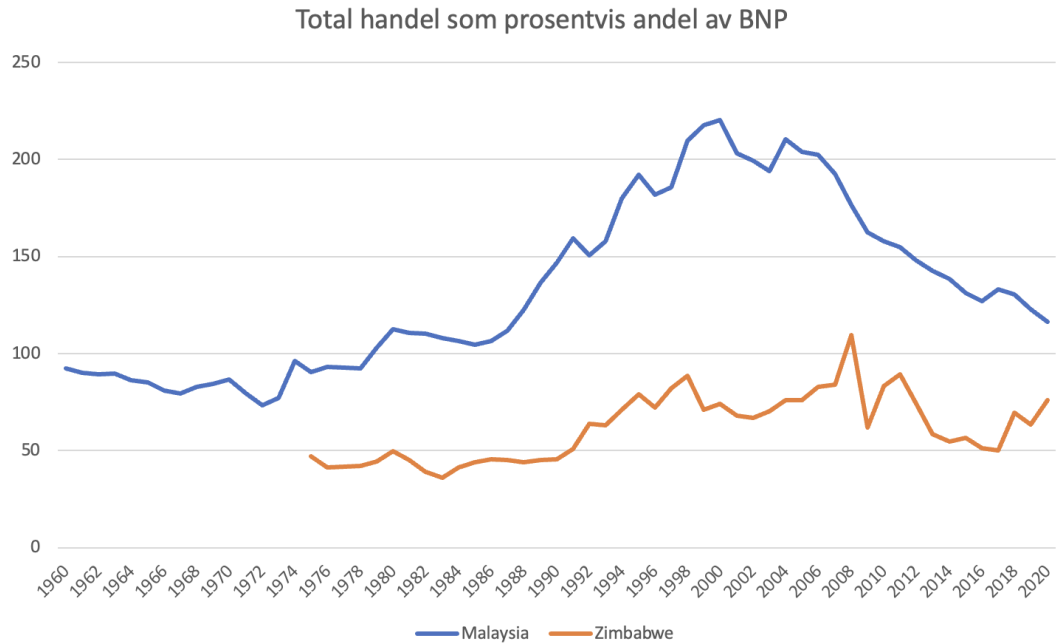
4.4 - Handel & globalisering

Land samhandler på mange forskjellige måter og siden globaliseringen av verden skjøt fart på 1970- og 80-tallet, har det vært økende flyt av varer, kapital, arbeidskraft og teknologi på tvers av landegrenser. Globalisering har blant annet gitt land muligheten til å spesialisere seg innenfor produksjon av enkelte varer og tjenester, for så å eksportere disse produktene til andre land, samt import av varer og tjenester de selv er mindre dyktige til å produsere. Dette har vært en viktig faktor for økonomisk vekst i mange land. Det er likevel ikke slik at en åpen

økonomi automatisk fører til høyere økonomisk vekst, i noen tilfeller kan det å ha en åpen økonomi være et gode kun rike land har “råd” til (Weil, 2020, s. 305).

Selv om økt globalisering holder mange løfter om økt produktivitet og velstand er det ikke utelukkende positive effekter av globalisering. Når et land åpner sin økonomi mot verden, vil enkelte sektorer i landets økonomi ikke kunne konkurrere med importvarer som blir tilgjengelig. Denne mekanismen fungerer også motsatt, ved at sektorer som har komparative fortrinn over samme industrier i andre land vil få muligheten til å eksportere så lenge andre land ikke har importbarrierer mot samme typen varer. Denne muligheten til spesialisering og utnyttelse av komparative fortrinn gir videre rom for økte stordriftsfordeler. Handel med utlandet gir også tilgang på råvarer man ikke har tilgjengelig i sitt eget land. Med alle fordelene handel med andre økonomier gir, kan de mulige skadeeffektene av ikke-handel være store.

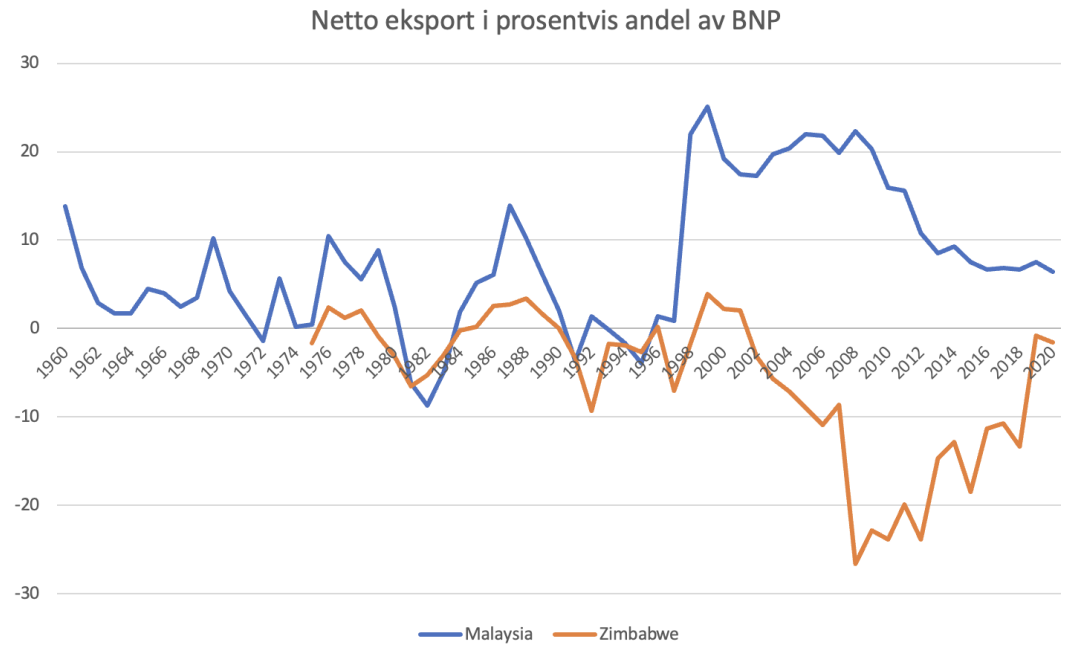
Flere land har brukt handelsbarrierer for å beskytte egen økonomi mot konkurranse. I praksis gjøres dette gjennom økt toll og avgifter ved import slik at det ikke skal være lønnsomt å importere den type vare eller tjeneste. Det er dermed viktig at alle land som tar del i global handel gjør det med stor åpenhet for at andre også skal ha nytte av det (Weil, 2020, s. 521). Historisk sett har flere vestlige land, blant annet Storbritannia ført en svært proteksjonistisk politikk for å bygge opp sektorer utsatt for konkurranse med utlandet, før de åpner opp for import. Dersom økonomier i utvikling, slik som Zimbabwe, ikke har muligheten til å eksportere sine varer til vestlige land, fordi de beskytter sin egen økonomi kan det påvirke den økonomiske utviklingen negativt (Reinert & Reinert, 2017). Land kan også bruke politiske sanksjoner som importforbud for å hemme andre lands økonomier, i slike tilfeller vil det gjerne ligge dype politiske konflikter i grunn.

Figur 11 - Illustrasjon av handel som % av det årets BNP, figuren er laget med data fra (World Bank, 2021).

Figuren over viser handel som prosentvis andel av BNP fra 1960 til 2020 for Malaysia og fra 1975 til 2020 for Zimbabwe. Vi ser på den prosentvise andelen av BNP for å lettere kunne tolke og sammenligne utviklingen. Handel er summen av import og eksport av varer og tjenester. Zimbabwe hadde fra 1975 til 1990 en årlig handel på under 50% av det årets BNP, mens Malaysia har hatt en årlig handel på nærmere 100% av BNP frem til 1990 da handelen skjøt fart. Som nevnt i avsnitt 2.2 har Malaysias økonomi endret seg mye siden de ble uavhengige. Vi kan se på figuren at Malaysias økonomi preges av svært mye handel, noe av årsaken til dette er at de har en stor produksjonssektor som bearbeider importvarer for videre eksport, som et ledd av en større verdikjede på tvers av flere land. Dette medfører at eksport i nasjonalregnskapet inneholder verdiskapning som har skjedd i andre land.

Vi kan også se på nettoeksport som andel av BNP for å få en dypere forståelse av landenes handel med utlandet. Nettoeksport er eksport minus import, vi bruker igjen data fra World Bank for å lage følgende figur;

Figur 12 - landenes nettoeksport i prosentvis andel av BNP, figuren er laget med data fra (World Bank, 2021).

Som vi kan se på figuren har Malaysia hatt en positiv nettoeksport i nesten alle årene siden uavhengigheten. Zimbabwe har i mange år hatt et stort handelsunderskudd på så mye som 26% av BNP.

5.0 - Metode

Fra teorien har vi at enkelte faktorer er mer vesentlige enn andre for å skape et godt grunnlag for økonomisk vekst. Teoridelen beskriver bruttoinvesteringer i realkapital, humankapital, politiske institusjoner og handel som særlig viktige for økonomisk vekst, mens bistand er vurdert som mindre viktig. Vi vil dermed undersøke hvorvidt disse fire forskjellige faktorene kan bidra til økonomisk vekst. Vi skal med en kvalitativ tilnærming, studere tall og historie for alle de fem faktorene og gjøre rede for funnene vi avdekker. I tillegg til den kvalitative undersøkelsen gjennomfører vi også en tidsserie regresjon, hvor vi undersøker i hvilken grad bruttoinvestering i realkapital og handel kan påvirke BNP.

5.1 - Metode - Innsamling av data og tall

Tall og informasjon brukt i analyse er i hovedsak hentet fra Penn World Table 10.0, World Bank, CIA World FactBook, Moderne Makroøkonomi og Economic

Growth. En mulig svakhet ved dataen vi bruker for Zimbabwe er at det i mange utviklingsland er en større andel svart økonomi, enn i mer utviklede land. Det kan dermed være feil eller utelatte faktorer i noen av tallene for Zimbabwe, som igjen kan resultere i upålitelige utfall av analysene vi har gjort. Vi anser ikke dette som en like stor svakhet ved tallene fra Malaysia, da svart økonomi ansees å utgjøre en mindre andel av den samlede økonomien.

5.2 - Metode - Tidsserieanalyse

Vi gjennomfører to tidsserie regresjoner, en for Malaysia og en for Zimbabwe, hvor vi bruker samme variabler for hvert av landene. Vi har data tilbake til 1960 for Malaysia og tilbake til 1975 for Zimbabwe, med én observasjon per år for hvert av landene. Ved gjennomføring av regresjonsanalysen benytter vi tall fra 1960 til 2020 for Malaysia og fra 1975 til 2020 for Zimbabwe. Vi bruker størrelsene bruttoinvestering i realkapital som prosent av det årets BNP (GCP), total handel som prosent av BNP (trade_total), og BNP per sysselsatt PPP justert (BNP). All data brukt i tidsserieanalysen er hentet fra World Bank.

Med bakgrunn i teorien forventer vi å se en positiv sammenheng mellom både BNP og GCP, og BNP og trade_total.

Ved gjennomføring av en tidsserieanalyse er det flere mulige fallgruver. Først og fremst må vi ha stasjonære data for å kunne analysere de. Stasjonære data er kjennetegnet ved at de over tid har konstant gjennomsnitt og standardavvik, samt at det ikke er noen trender. Hvis dataene vi analyserer ikke har stasjonaritet kan resultatene av analysen bli "spuriøse". Slike spuriøse resultater vil vise en høyere grad av forklaring og signifikante forhold som ikke er reelle (Hill et al., 2012).

For å sjekke dataene for stasjonaritet gjennomfører vi en Dickey Fuller- test for hver av variablene i begge landene, hvor det viser seg at de i liten grad er stasjonære. For å kvitte oss med ikke-stasjonariteten gjør vi om dataene til endringsform. Dvs. at vi tar denne periodens observasjon minus forrige periodes observasjon for å se hva endringen er. Deretter kjører vi en ny dickey fuller test der testverdien blir mindre enn de kritiske verdiene for alle variablene, dette betyr

at dataene gjort om på endringsform er stasjonære og at vi kan bruke de i regresjonsanalysen, se vedlegg 2 og 3.

Etter vi har kvittet oss med ikke-stasjonariteten undersøker vi hvor mange lags som er optimalt å ha med i analysen. Vi bruker VARSOC kommandoen i STATA som vurderer dataene etter AIC og setter maks antall lags til 2 siden 1 eller 2 lags er vanlig for tidsserieanalyser på årsbasis. Vi får at 0 lags gir lavest AIC for Malaysia og 1 lagget variabel gir lavest AIC for Zimbabwe. Se vedlegg 4 for utfallene av VARSOC kommandoen.

En annen viktig forutsetning i tidsserieanalyser er at det datasettet ikke er autokorrelert. I regresjonsanalysen vi skal gjøre vil en eventuell autokorrelasjon indikere observasjoner for BNP avhenger av tidligere års observasjoner for BNP. Det kan være flere årsaker til autokorrelasjon, men skyldes som oftest at man ikke har med den laggede verdien til venstresidevariabelen på høyresiden. En annen årsak til autokorrelasjon er at man har utelatt andre viktige høyresidevariabler (Sucarrat, 2017).

For å teste for autokorrelasjon gjør vi en Breusch-Godfrey test på hver av regresjonsanalysene vi har gjort. Dette er utfallet av Breusch-Godfrey testene på de to regresjonene:

For Malaysia:

Breusch-Godfrey LM test for autocorrelation

lags (p)	chi2	df	Prob > chi2
1	0.542	1	0.4617

H0: no serial correlation

Testen indikerer at det ikke er autokorrelasjon i dataene brukt i regresjonen.

For Zimbabwe:

Breusch–Godfrey LM test for autocorrelation

lags(ρ)	chi2	df	Prob > chi2
1	2.431	1	0.1190

H0: no serial correlation

Testen indikerer at det ikke er autokorrelasjon i dataene brukt i regresjonen.

Siden dataene er stasjonære og det ikke er autokorrelasjon går vi videre til å tolke resultatene av analysene under punkt 6.

6.0 - Tidsserieanalyse

Resultatene av tidsserie regresjonene er beskrevet nedenfor i punkt 6.2.

Det er viktig å påpeke at det foreligger flere mulige svakheter ved modellen. Selv om testene vi har gjennomført og beskrevet i metode- delen indikerer at dataene ikke er stasjonære og at det ikke er autokorrelasjon kan det være andre forutsetninger vår modell bryter med. Det er også potensielle svakheter i dataene vi har innhentet, spesielt for Zimbabwe som er et utviklingsland.

6.1 - Funn tidsserieanalyse

6.1.1 - Malaysia

Figuren under viser resultatene av regresjonen gjort med data for Malaysia:

```
. reg gdp_diff gcp_diff trade_total_diff
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	60
Model	2625866.95	2	1312933.48	F(2, 57)	=	5.21
Residual	14374146.9	57	252178.017	Prob > F	=	0.0084
Total	17000013.9	59	288135.829	R-squared	=	0.1545
				Adj R-squared	=	0.1248
				Root MSE	=	502.17

gdp_diff	Coefficient	Std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]
gcp_diff	60.3361	19.07126	3.16	0.002	22.14655 98.52565
trade_total_diff	-7.042944	7.575774	-0.93	0.356	-22.21317 8.127282
_cons	164.5225	64.939	2.53	0.014	34.48443 294.5606

Modellen vi har laget for Malaysia tilsier at ca. 12% (*adj. R squared* = 0,1248) av BNP kan forklares av de to variablene bruttoinvestering i realkapital og handel. Modellen sier at det er en sterk positiv sammenheng mellom bruttoinvestering i realkapital og BNP, den viser at sammenhengen mellom total handel og BNP er svak og negativ. Ved tolkning av p-verdiene ser vi at p-verdien til GCP er 0,002, som vil si at den er statistisk signifikant. P-verdien til trade_total er 0,356, vi kan dermed ikke si at den er statistisk signifikant. I teorien beskrev vi bruttoinvestering i realkapital og handel som viktige faktorer for økonomisk vekst. Resultatet i modellen om at en økning i GCP vil øke BNP passer med teorien vår. Vi beskrev at handel kan ha både negative og positive effekter, men forventet en positiv signifikant sammenheng mellom total_handel og BNP, noe vi ikke fikk i vår regresjonsanalyse.

6.1.1 - Zimbabwe

Bildet under viser resultatene fra regresjonen gjort med data for Zimbabwe:

```
. reg gdp_diff gcp_diff trade_total_diff L.gdp_diff
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	44
Model	264633.614	3	88211.2046	F(3, 40)	=	10.92
Residual	323252.628	40	8081.31569	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.4501
				Adj R-squared	=	0.4089
Total	587886.241	43	13671.7731	Root MSE	=	89.896

gdp_diff	Coefficient	Std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
gcp_diff	6.015084	4.013673	1.50	0.142	-2.096851	14.12702
trade_total_diff	-5.648007	1.204258	-4.69	0.000	-8.081903	-3.214112
gdp_diff L1.	.3796919	.1189112	3.19	0.003	.1393634	.6200204
_cons	12.74523	13.71133	0.93	0.358	-14.96641	40.45686

Modellen vi har laget for Zimbabwe tilsier at ca. 40% (*adj. R squared* = 0,4049) av BNP kan forklares av bruttoinvestering i realkapital, handel og forrige års BNP. Modellen sier at det er en sterk positiv sammenheng mellom GCP og BNP, den viser at sammenhengen mellom trade_total og BNP er sterkt negativ. I denne modellen har vi også med 1 lagget variabel, som sier at BNP i forholdsvis stor

grad er avhengig av forrige års BNP. Videre tolker vi p-verdiene for å si noe om hvilke variabler som er signifikante i modellen. P-verdien for GCP er 0,142 som indikerer at den ikke er signifikant for BNP. *trade_total* og den laggede variabelen har begge to lave p-verdier på forholdsvis 0,00 og 0,003 som sier at de er signifikante for endring i BNP.

Begge modellene inneholder flere mulige feilkilder, hvorav enkelte er nevnt tidligere. I tillegg har vi kun analysert to forskjellige variabler, i virkeligheten er det naturligvis mange flere som har en innvirkning på BNP.

7.0 - Undersøkelse & Funn

7.1 - Funn - Humankapital

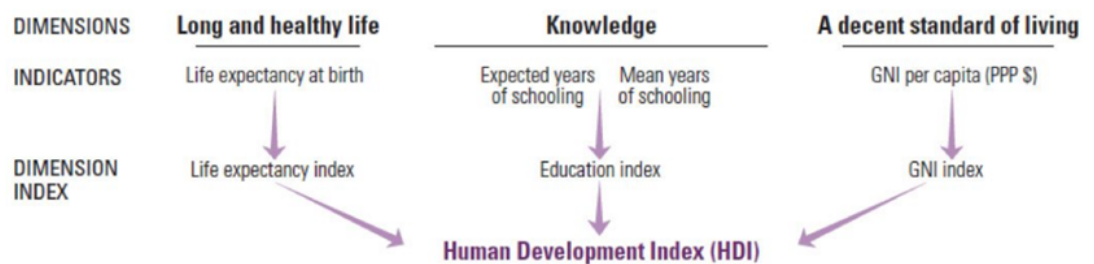
Som beskrevet i kapittelet om Solows Modell er humankapital en viktig faktor for økonomisk vekst og bidrar i betydelig grad til et lands totale faktorproduktivitet. Dette fremkommer blant annet gjennom arbeidsstyrkens kompetanse og helse, som gjenspeiles i en økonomisk produktivitet. Det kom også frem hvordan humankapital, på lik linje med realkapital, depresierer over tid og derfor krever reinvestering for opprettholdelse av et gitt nivå. Humankapital er en noe ubestemmelig størrelse, da den ikke enkelt lar seg tallfeste. Vi vil derfor vurdere kvalitative funn tilknyttet faktorer som påvirker humankapital, i tillegg til data som kan gi indikasjoner på utvikling over tid.

Slik vi var inne på i historie delen om Zimbabwe, har landet vært kraftig preget av uroligheter siden landet fikk sin selvstendighet i 1980. Dette inkluderer blant annet politisk ustabilitet, voldelige opprør, perioder med hungersnød og HIV/AIDS-epidemier. Dårlige humanitære forhold har også spilt en rolle, det kan for eksempel nevnes at kun 3 av 10 personer har tilgang til rent drikkevann (*Zimbabwe - fn.no*, u.å.). Sammensetningen av disse faktorene kan tyde å ha gjort prioritering av utdanning og helse vanskelig for Zimbabwes befolkning.

Malaysia har på sin side opplevd en noe glattere overgang til selvstendig styre, men har allikevel hatt sine utfordringer. I historiedelen om Malaysia ble det nevnt hvordan britene skjøv etniske malayer ut av næringslivet, dette resulterte i en

mangel på kunnskap og ferdigheter når landet først oppnådde selvstendighet. Selv i dag er «kunnskapsflukt» et problem i Malaysia, ettersom mange av landets høyere utdannede forlater hjemlandet for å søke jobb andre steder (*Malaysia - The World Factbook, 2022*). Malaysia slår for øvrig forholdsvis godt ut ved målinger av humankapital, sammenliknet med mange andre land Sørøstlige Asia, men landets kunnskaps- problem er verdt å merke, da det potensielt kan begrense videre vekst.

Vi brukte i sammenligning delen av Zimbabwe og Malaysia FN sin «Human Development Index» for sammenlikning av de to landene. Det kom her frem at Zimbabwe kun har hatt en svak utvikling fra en score på 0,478 i 1990 til 0,571 i 2019, som tilsvarer en økning på 19,5%. Malaysia hadde på sin side en noe høyere forbedring fra 0,643 til 0,810 i respektive år, altså 26% økning i perioden, i tillegg til at de hadde et vesentlig høyere nivå på HDI i utgangspunktet. Det skal merkes at tall for HDI ikke går lengre tilbake enn til 1990, og derfor ikke gir et fullt bilde på størrelsens utvikling. Videre bygger indeksen kun på et utvalg størrelser, hvor det kan argumenteres for flere størrelser som burde være inkludert for en mer presis verdi. Figuren under er hentet fra FNs Utviklingsprogram og forklarer hvilke variabler som utgjør HDI.

Figur 13 (*Human Development Index (HDI) - Human Development Reports, u.å.*)

Tross manglende data tilknyttet utvikling i humankapital kan vi observere en indikasjon på at Malaysia har hatt høyere vekst i humankapital, enn den av Zimbabwe. Dette kan dels skyldes Malaysias målrettede vekstpolitikk i nyere tid, som har medbrakt en høyere investering i humankapital, enn hva vi har sett i Zimbabwe. For å gi en illustrasjon på dette kan vi sammenlikne de to landenes forventede levealder, som skiller med hele 14 år (62 i Zimbabwe og 76 i Malaysia) (*Data for Zimbabwe, Malaysia | World Bank, u.å.*). Tross stort

forbedringspotensiale i Zimbabwe kan det konkluderes med at begge land har opplevd vekst i humankapital siden 1990. Vi kan også fastslå at Malaysia besitter et høyere nivå på humankapital enn Zimbabwe, per HDI samt kvalitative bevis. Hvorvidt Malaysias vekst er bærekraftig med tanke på landets høye eksport av kunnskap er derimot mindre konkluderbart.

7.2 - Funn - Bruttoinvestering i realkapital

I kapitlet om Solows modell kom det frem hvordan høy anvendelse av BNP til bruttoinvestering i realkapital gir økt produktivitet og dermed høyere økonomisk vekst, enn ved anvendelse av BNP til konsum. Dette kommer av at realkapital vil legge grunnlag for økonomiens produktivitet, for eksempel gjennom veier, næringsbygg, infrastruktur og andre objekter som kan påvirke et lands evne til verdiskapning. Realkapital yter tjenester over flere år og består av fast realkapital, lagerkapital og verdigjenstander (Steigum, 2018, s.56). Ettersom realkapital er gjenstand for kapitalslit, kreves det et visst nivå reinvestering for å opprettholdelse, da realkapitalen ellers vil minske over tid.

I figur 9 ble det presentert hvordan bruttoinvestering i realkapital som andel av BNP har utviklet seg for de to landene siden 1960. Det kom her frem at Zimbabwe har hatt et forholdsvis lavt nivå på reinvestering, med et gjennomsnitt på rett under 15% av BNP for perioden (*Gross capital formation (% of GDP) - Zimbabwe, Malaysia | Data*, u.å.). De har tidvis ligget så lavt som 2% (2005-2006), hvor det er tenkelig at landets realkapital kan ha hatt en negativ vekst dersom kapitalslitet var høyere enn 2%. Det ble også gjort funn i kapittel 3. som tilsier at deler av Zimbabwes infrastruktur har forfalt siden landet fikk sin selvstendighet, noe som kan indikere at depresiering av realkapital har “spist” mer enn hva som er reinvestert.

I motsetning til Zimbabwe har Malaysia reinvestert en høy andel av deres BNP, til tider over 40% (1994-1997) og har hatt et gjennomsnitt på 25,6% siden 1960 (*Gross capital formation (% of GDP) - Zimbabwe, Malaysia | Data*, u.å.). I historiedelen om Malaysia kom det også frem hvordan landets myndigheter har spilt en sentral rolle for landets høye økonomiske vekst, blant annet gjennom utbygging av landets offentlige institusjoner.

Dataen fra World Bank belyser store forskjeller i bruttoinvestering i realkapital mellom de to landene. Vi ser at Malaysias andel reinvestering av BNP, er nesten det dobbelte av Zimbabwes i perioden fra 1960. Sett i lys av de to landenes vidt forskjellige økonomiske utvikling for samme periode, samsvarer funnene med Solow modellens teoretiske standpunkt om reinvestering som driver av vekst. Det er dermed grunnlag for å konkludere med at Malaysia har opplevd økonomisk vekst som følge av høye bruttoinvesteringer i realkapital, blant flere årsaker. Zimbabwe har på sin side investert betraktelig mindre, samtidig som de har hatt minimal økonomisk utvikling. I hvilken grad reinvestering i realkapital kan forklare landets lave vekst i BNP er fortsatt usikkert, men det er med grunnlag i teorien, rimelig å anta at det har vært av betydning.

7.3 - Funn - Institusjoner

I teoridelen ble det beskrevet hvordan økonomiske og politiske institusjoner legger rammeverket for en økonomis spilleregler. Dette vil ha stor betydning for et lands evne til økonomisk vekst, da verdiskapende næring kan bli risikabelt uten beskyttelse fra gode institusjoner. Vi så også hvordan nevnte institusjoner kan påvirke økonomisk aktivitet, gjennom å skape insentiver til kapitalinvestering. Slike insentiver kan gi ringvirkninger i økonomien, hvor insentiver for igangsettelse av et prosjekt kan medbringe teknologisk utvikling og dermed fungere som en driver bak total faktorproduktivitet. Inkluderende institusjoner gjør også en viktig jobb ved å sikre rettferdig fordeling av et lands goder, som for eksempel naturressurser. I likhet med humankapital er nivået av et lands politiske og økonomiske institusjoner en noe udefinerbar størrelse. Oppgaven vil derfor vurdere kvalitative funn opp mot relevant teori tilknyttet institusjoners betydning for økonomisk vekst.

Som avdekket i historiedelen om Zimbabwe har landets politiske institusjoner vært en av landets mange vansker. Demokratiet har stått svakt og Robert Mugabe fungerte på mange vis som en diktator i sin periode som president/ statsminister. Mangelen på velfungerende politiske institusjoner kommer tydelig frem i Macleans beskrivelse av Mugabes omfordelingspolitikk, som tillot innfødte overtakelse av næringsvirksomhet eid av immigranter. Videre kom det frem at

landet sliter med høy grad av korrupsjon, gjennom Transparency Internationals korrupsjonsindeks som ga Zimbabwe en score på 23 av 100, per 2021.

Landets økonomiske institusjoner har også vært en svakhet, dette fremkommer blant annet gjennom sentralbankens forsøk på å dekke budsjettunderskudd ved å trykke mer penger, som førte økonomien inn i lengre perioder med hyperinflasjon (*Zimbabwe - The World Factbook*, 2022). Svake eiendomsretter har også skapt en skjevfordeling av landet mineralressurser, hvor mye av landets gruvenæring foregår ulovlig og dermed kun kommer til nytte for en mindre andel av befolkningen.

For Malaysias del kan det demokratiske nivået på landets politiske institusjoner vurderes til høyere enn det av Zimbabwe. Sett i lys av vestlige standarder for politiske institusjoner er det likevel enkelte momenter verdt å merke seg. For eksempel praktiseres det delvis Sharia- lov i Malaysia, hvor religiøse meninger spiller en rolle for juridisk prosess (*Malaysia - The World Factbook*, 2022). Det statlige valgsystemet avhenger også av monarki, noe mange vestlige land ser på som en utdatert styreform. Øverste leder er for øvrig folkevalgt og begrenses til en 5- årig regjeringperiode, tilsvarende det av demokratisk styre (*Malaysia - Economy | Britannica*, u.å.).

I historiedelen kom det frem hvordan Malaysias regjering har forsøkt å inkludere flere av landets innfødte i næringslivet gjennom statlige satsinger på økonomisk vekst. I tillegg til landets etablering av «Bank Bumiputera» for finansiering av prosjekter utviklet av etniske malayer, kan slike tiltak indikere vekstfremmende økonomiske institusjoner. Dette kommer også frem ved landets evne til å tiltrekke utenlandsinvesteringer, som kan ansees å ha vært blant bidragsyterne til landets høye økonomiske vekst de siste årene (*Malaysia - Economy | Britannica*, u.å.).

Tross manglende kvantitativ data kan vi se tendenser som tilsier høyere utviklede institusjoner i Malaysia enn Zimbabwe. Hvorvidt Malaysias nokså velfungerende institusjoner har vært drivende faktor bak deres høye økonomiske vekst kan ikke direkte besvares, men vi vet ut fra forskning at det er en sterk sammenheng mellom nettopp disse faktorene (Steigum, 2018). Vi kan dermed si med høy sikkerhet at Malaysias politiske og økonomiske institusjoner har bidratt positivt til

deres forholdsvis høye velstand. Zimbabwe har på sin side ikke opplevd den samme veksten som Malaysia, mange av deres pågående problemer kan direkte tilknyttes dårlig statlig ledelse som et resultat av svake eller manglende politiske institusjoner. Landets økonomiske institusjoner har også vært en hemmende faktor for landets evne til verdiskapning. Det kan dermed konkluderes med at Zimbabwes institusjoner har utgjort et negativt bidrag til landets økonomiske vekst.

7.4 - Funn - Bistand & bistandsfellen

Som beskrevet i teoridelen om bistand, finnes det mange årsaker for et land å gi bistand til andre land. Formålet er i mange tilfeller å bedre de sosiale og økonomiske forholdene i mottakerlandet. Bistand kan gis i andre former enn kun valuta, som for eksempel styrking av offentlige institusjoner eller investeringer i infrastruktur. Selv om hensiktene med bistand er å bedre de sosiale og økonomiske forholdene er det ikke alltid slik at bistand blir brukt til det formålet det er ment. Dette gjelder spesielt i land med svake politiske og økonomiske institusjoner. Makthavere i slike land kan fristes til å bruke bistand i deres egen interesse, fremfor den måten som er best for befolkningen og landet som helhet. I slike tilfeller kan bistand undergrave langsiktig økonomisk vekst i landet. Vi har tall tilbake til 1960 for mottatt bistand for både Malaysia og Zimbabwe. Vi vil i tillegg til å vurdere tallene også se på de kvalitative funnene vi har gjort. Vi har ikke tall for hvilke land som har gitt bistanden, vi har heller ikke informasjon om hvorvidt intensjonen med bistanden til de to landene har vært utvikling av økonomi og velferd, eller andre politiske interesser.

Land sør for Sahara har historisk sett mottatt svært mye bistand sammenliknet med andre land i verden og Zimbabwe er intet unntak. Vi kan se på figur 10 at Zimbabwe ikke mottok en vesentlig mengde bistand før deres uavhengighet i 1980. Fra og med 1980 til 2020 har landet i gjennomsnitt mottatt hele 5% av årlig BNI. Tallene i figuren viser bistand der hensikten er utviklingshjelp. Som nevnt over er det viktig at land som mottar mye bistand har gode politiske og økonomiske institusjoner for at bistanden skal brukes på riktig måte. Vi har tidligere avdekket at nettopp disse institusjonene har vært svake i Zimbabwe. Forskning viser at når et land mottar mye bistand over lang tid kan det påvirke de

offentlige institusjonene i negativ retning (Moss et al., 2006). Vi vet også at IMF og Verdensbanken tidligere har sluttet å gi statlige lån til landet, som på det tidspunktet forverret den økonomiske situasjonen.

Videre kan vi se på figur 10 at Malaysia mottok et jevnt og lavt nivå av bistand i årene etter uavhengigheten. Fra 1960 til 1995 mottok landet i snitt 0,69% av BNI i bistand og fra 1995 til 2020 kun 0,022% av GNI. Heller ikke for Malaysia har vi informasjon eller tall på hvilke land som har gitt bistanden og med hvilken hensikt den har vært gitt

Etter Zimbabwes uavhengighet har landet mottatt mye bistand, som kortsiktig kan ha hatt gode effekter for sosiale og økonomiske forhold. På 1990-tallet da Verdensbanken og IMF sluttet å gi statlige lån til Zimbabwe ble den økonomiske situasjonen i landet forverret. Moss, Petterson og van de Walle (Moss et al., 2006) sitt review essay konkluderer at langsiktige effekter av bistand kan være negative. Vi vet fra dataen at Zimbabwe har mottatt en vesentlig andel bistand siden uavhengigheten i 1980, vi har imidlertid ikke nok informasjon til å konkludere hva effekten av dette har vært. Det er dog mye forskning og litteratur som tilsier at utviklingsland som mottar mye bistand, slik Zimbabwe har gjort, ofte opplever negative effekter. Det er svært tenkelig at dette har vært tilfellet i Zimbabwe, som kunne forklart noe av landets svake utvikling. Malaysia på sin side har ikke mottatt en vesentlig mengde bistand, og heller ikke vært avhengige av det på samme måte som Zimbabwe. Siden Malaysia har mottatt såpass lite bistand kan dette indikere at bistand ikke har vært en betydelig faktor for landets raske økonomiske vekst.

7.5 - Funn - Handel & globalisering

Vi beskriver globalisering, handel og grad av åpenhet som en viktig faktor for økonomisk vekst. En åpen økonomi vil ha bedre tilgang på ny teknologi og muligheter for spesialisering. Det er dog ikke bare positive effekter av å ha en åpen økonomi, mange land har brukt og bruker fortsatt handelsbarrierer for å bygge opp eller beskytte egne næringer, eller som politiske sanksjoner. Vi ser på både historie og tall for handel, for å bedre forstå hvilke effekt disse faktorene har

hatt for Zimbabwe og Malaysia. Vi har tall hentet fra World Bank helt tilbake til 1975 for Zimbabwe og til 1960 for Malaysia.

I historiedelen skriver vi at mange vestlige land tidligere nektet å handle med Zimbabwe grunnet landets politiske situasjon. Landet har vært preget av både politisk og økonomisk ustabilitet som har gjort det vanskelig å inngå langsiktige handelsavtaler med Zimbabwe. Selv i dag er det vanskelig å handle med landet grunnet plutselige og uforutsigbare eksportforbud av varer. Landets myndigheter har også krav til produktspesifikke importlisenser ved import av enkelte varer som gjør handel ytterligere vanskelig (*Zimbabwe - Market Overview*, u.å.).

Derimot har Malaysia utviklet seg i motsatt retning av Zimbabwe og ansees som en åpen økonomi. Som nevnt i historiedelen har det geografiske området som i dag utgjør Malaysia lenge vært preget av mye handel grunnet den sentrale sjøveien som går gjennom landet. Økonomien i landet var ved selvstendighet avhengig av eksport av tinn og gummi, men har utviklet seg til å omfatte en stor produksjonssektor. I dag eksporterer Malaysia blant annet elektroniske komponenter, petroleumsprodukter, palmeolje og gummiprodukter. Landet har også høye ratinger for “ease of doing trade”, men har importbarrierer for å beskytte næringer i landet og for å bevare kultur (*International Trade Administration*, u.å.).

I figur 11 har vi illustrert total handel for begge landene, som andel av BNP. Som vi kan se på figuren har Malaysia hatt en vesentlig større andel handel enn Zimbabwe. I perioden 1975-2020 hadde Malaysia i gjennomsnitt en handel på 149% av BNP, mens Zimbabwe kun hadde 61%. Malaysias økonomi har hatt en stor produksjonssektor hvor varer blir importert, bearbeidet og deretter eksportert. Vi ser på figur 12, som viser nettoeksport som andel av BNP, at Malaysia i de fleste årene etter sin uavhengighet har hatt et handelsoverskudd mens Zimbabwe har hatt mange år med handelsunderskudd, som på det høyeste har vært hele 26% av BNP.

Zimbabwe er et land rikt på naturressurser og har forholdsvis høyt TFP (se figur 7). Likevel kan vi ut fra undersøkelse av landets historie og data observere kun en

svak deltagelse i globaliseringen av verden, som har foregått de siste tiårene. Det er bevis for at en av årsakene bak dette er politisk og økonomisk ustabilitet i landet, som igjen har gjort de til en “vanskelig” handelspartner. Det er dog lite bevis for at landets handel og åpenhet i seg selv har vært en avgjørende faktor for landets lave økonomiske vekst, heller en indikasjon på at det kan ha vært hemmende for veksten i landet. På den andre siden har vi Malaysia som har utviklet seg fra å være avhengig av eksport av tinn og gummi til en svært diversifisert økonomi med mange forskjellige eksportvarer og mye handel med utlandet, både ved import og eksport. Det er usikkert om handelen til Malaysia i seg selv har vært avgjørende for landets økonomiske vekst, men med en positiv nettoeksport over mange år har det åpnet muligheter for investeringer i landet. Vi kan konkludere med at Malaysia i større grad enn Zimbabwe har tatt del i globaliseringen i verden og hatt høyere nytte av effektene økt globalisering og handel gir, blant annet tilgang på teknologi og muligheter for spesialisering.

8.0 - Konklusjon

Denne oppgaven har hatt som mål å belyse ulike faktorerens bidrag til økonomisk vekst og økt materiell velstand. For å kunne svare på dette har vi tatt for oss de to tidligere, britiske koloniene; Zimbabwe og Malaysia, som siden sin uavhengighet fra britisk styre har utviklet seg vidt forskjellig. Oppgaven tar for seg virkningen av humankapital, bruttoinvestering i realkapital, bistand, institusjoner, samt handel og globalisering, for å best mulig danne et bilde på årsaker for de to landenes store ulikheter. Alle faktorene er analysert med en kvalitativ tilnærming, hvor det er anvendt relevant teori opp mot de ulike funnene. Vi har også gjennomført en tidsserieanalyse for tallmateriale av faktorene bruttoinvestering i realkapital og handel.

Vi fant ved gjennomføring av tidsserieanalysen for Malaysia at bruttoinvestering i realkapital har hatt en signifikant positiv innvirkning på BNP, mens handel ikke har hatt en signifikant innvirkning på BNP. For Zimbabwe fant vi at bruttoinvestering i realkapital ikke har en signifikant innvirkning på BNP mens handel har en signifikant negativ innvirkning. Det er viktig å merke seg at det foreligger flere mulige feilkilder ved tidsserieanalysen, spesielt siden det er svært

mange faktorer som påvirker BNP, og vi kun har analysert to variabler. For å få mer nøyaktige resultater av analysene kunne vi hatt med flere forklaringsvariabler og forsøkt å bruke absolutte størrelser heller enn størrelser som prosentvis andel av BNP.

Gjennom kvalitativ analyse har vi studert de ulike faktorenes bidrag til de to landenes økonomiske utvikling. Blant disse faktorene kan humankapital ansees å ha vært en hemmende faktor for Zimbabwes vekst, i hvilken grad Malaysias utvikling kan tilknyttes landets humankapital er imidlertid usikkert. Videre kan funn tilknyttet bruttoinvestering i realkapital indikere en sammenheng med økonomisk vekst, ettersom Malaysia har hatt betraktelig høyere reinvesteringer og BNP vekst, sammenliknet med Zimbabwe. Velfungerende politiske og økonomiske institusjoner vurderes til å være av stor betydning for et lands evne til økonomisk vekst, da virkningen av andre vekstfaktorer i mange tilfeller hviler på kvaliteten av nevnte institusjoner. Vi har sett dette være tilfelle for Zimbabwe, hvor lite velfungerende institusjoner har lagt en demper på landets produktivitet. I Malaysias tilfelle vektlegges især landets politiske institusjoner som en viktig bidragsyter til deres positive utvikling siden selvstendighet. Funnene vi gjorde tilknyttet bistand indikerer at det kan ha hatt en hemmende effekt for Zimbabwes økonomiske vekst, ettersom de over lengre tid har mottatt mye bistand uten noen betydelige forbedringer i befolkningens velferd. Malaysia har i svært liten grad mottatt bistand og effektene er dermed ikke betydelige. Videre indikerer funnene vi gjorde tilknyttet handel, at Zimbabwes økonomi kan ha opplevd negative effekter som følge av landets vanskeligheter for å gjøre handel med andre land. Malaysia derimot har dratt nytte av handel og globalisering som har gitt gode effekter for landets økonomiske vekst.

Avslutningsvis kan det konkluderes med at det er den samlede effekten av de ulike faktorene som skaper økonomisk vekst. I hvilken grad de enkelte faktorene kan forklare økonomisk utvikling er et debattert tema uten et definitivt svar. Utover dette har oppgaven gitt grunnlag for å vurdere sterke institusjoner til en svært viktig faktor, gitt de andre faktorenes avhengighet av rammeverket tilrettelagt av et lands politiske og økonomiske institusjoner.

9.0 - Referanseliste

2021 Corruption Perceptions Index—Transparency International. (2022).

<https://www.transparency.org/en/cpi/2021>

Chirikure, S., Manyanga, M., Pollard, A. M., Bandama, F., Mahachi, G., &

Pikirayi, I. (2014). Zimbabwe Culture before Mapungubwe: New

Evidence from Mapela Hill, South-Western Zimbabwe. *PLoS ONE*, 9(10),

e111224. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0111224>

Data for Zimbabwe, Malaysia | World Bank. (u.å.). Hentet 27. mai 2022, fra

<https://data.worldbank.org/?locations=ZW-MY>

Department for International Development. (2008). *Growth: Building jobs and*

prosperity in developing countries. Department for International

Development.

Eggen, Ø. (2022). Utviklingsbistand. I *Store norske leksikon.*

<http://snl.no/utviklingsbistand>

Export volume palm oil by country 2021/22. (2022, februar 11). Statista.

<https://www.statista.com/statistics/620219/palm-oil-export-volume-world-wide-by-country/>

Filseth, G., & Haugan, S. (2021). Asias historie. I *Store norske leksikon.*

http://snl.no/Asias_historie

First Malaysia Plan. (u.å.). Hentet 15. mars 2022, fra

<https://www.pmo.gov.my/dokumenattached/RMK/RMK1.pdf>

Global poverty: Facts, FAQs, and how to help. (2021, august 23). *World Vision.*

<https://www.worldvision.org/sponsorship-news-stories/global-poverty-facts>

s

Gross capital formation (% of GDP)—Zimbabwe, Malaysia | Data. (u.å.). Hentet

30. mai 2022, fra

<https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.ZS?end=2020&locations=ZW-MY&start=1960&view=chart>

Hill, R. C., Griffiths, W. E., & Lim, G. C. (2012). *Principles of econometrics* (4. ed., international student version). Wiley.

Hirst, T. (2014, mai 21). The world's most important trade route? *World Economic Forum*.

<https://www.weforum.org/agenda/2014/05/world-most-important-trade-route/>

Human Capital Index (HCI) (scale 0-1)—Malaysia, Zimbabwe | Data. (2021). World Bank Group.

<https://data.worldbank.org/indicator/HD.HCI.OVRL?locations=MY-ZW>

Human Development Index (HDI) | Human Development Reports. (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra <https://hdr.undp.org/en/indicators/137506>

Human Development Index (HDI)—Human Development Reports. (u.å.). Hentet 27. mai 2022, fra

https://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=CjwKCAjw7cGUBhA9EiwArBAvokn8W3wPVnfa6Y__iVEAWQM2AkdTWXXuHGkLejYcyCC9NDq3-K0ZPxoC5t8QAvD_BwE

Humanitarian Careers. (2021, august 8). *9 Reasons Why Countries Give Foreign Aid.* <https://humanitariancareers.com/why-countries-give-aid/>

International Trade Administration. (u.å.). *Malaysia—Trade Barriers.* Hentet 27. mai 2022, fra

- <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/malaysia-trade-barriers>
- Kanodia, M. (2015, november 27). Golden Rule of Capital Accumulation | Economic Growth. *Economics Discussion*.
- <https://www.economicdiscussion.net/economic-growth/golden-rule-of-capital-accumulation-economic-growth/15442>
- Knudsen, O. F., Hansen, K. F., Ryste, M. E., Hovde, K.-O., Steen, T., & Greve, T. (2021). Kolonialisme. I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/kolonialisme>
- Lee, M. E. (1974). *The political economy of Southern Rhodesia: 1883- 1923*. Henderson Seminar Paper No. 6, Salisbury: University of Rhodesia.
- <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/11765>
- Maclean, S. J. (2002). Mugabe at war: The political economy of conflict in Zimbabwe. *Third World Quarterly*, 23(3), 513–528.
- <https://doi.org/10.1080/01436590220138402>
- Maddison Project Database (2020), version 2020. Bolt, Jutta and Jan Luiten van Zanden (2020), [Datsett]. <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2020>
- Malaysia Department of Information. (2016). *MyGOV - Currency*.
- <https://www.malaysia.gov.my/portal/content/140>
- Malaysia kart*. (u.å.). Hentet 9. mars 2022, fra <https://www.cia.gov/the-world-factbook/static/a69027b4a3ee91d2339bfb92b2df5023/4c1f1/MY-map.jpg>
- Malaysia (MYS) Exports, Imports, and Trade Partners | OEC*. (u.å.). OEC - The Observatory of Economic Complexity. Hentet 25. mai 2022, fra <https://oec.world/en/profile/country/mys#yearly-exports>
- Malaysia Statista Country Report*. (2021). Statista.

- <https://www.statista.com/study/48369/malaysia/>
- Malaysia—Economy* | *Britannica*. (u.å.). Hentet 20. mai 2022, fra <https://www.britannica.com/place/Malaysia/Economy>
- Malaysia—Fn.no*. (u.å.). Hentet 9. mars 2022, fra <https://www.fn.no/Land/malaysia>
- Malaysia—Religion* | *Britannica*. (u.å.). Hentet 20. mai 2022, fra <https://www.britannica.com/place/Malaysia/Religion>
- Malaysia—The World Factbook*. (2022). <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/malaysia/>
- Malaysia—World Bank*. (u.å.). [Text/HTML]. World Bank. Hentet 9. mars 2022, fra <https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/overview>
- Mangudhla, T. (2016). *Zimbabwe: Mining Sector Slow Down Spells Doom for Economy*.
- Marginal Revolution University. (2016, mars 22). *Introduction to the Solow Model*. <https://mru.org/courses/principles-economics-macroeconomics/solow-model-economic-growth>
- Moss, T. J., Pettersson Gelande, G., & van de Walle, N. (2006). *An Aid-Institutions Paradox? A Review Essay on Aid Dependency and State Building in Sub-Saharan Africa* (SSRN Scholarly Paper Nr. 860826). Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.860826>
- MyGOV - Summary Of Malaysia's History*. (u.å.). Hentet 10. mars 2022, fra <https://www.malaysia.gov.my/portal/content/30120>
- Official Portal of The Parliament of Malaysia—General Information*. (u.å.). Hentet 15. mars 2022, fra

<https://www.parlimen.gov.my/maklumat-umum.html?uweb=dr&lang=en>

Power, S. (2003, desember 1). *How To Kill A Country*. The Atlantic.

<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2003/12/how-to-kill-a-country/302845/>

Ranis, G., Stewart, F., & Ramirez, A. (2000). Economic Growth and Human Development. *World Development*, 28(2), 197–219.

[https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(99\)00131-X](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(99)00131-X)

PWT 10.0, 2021. Feenstra, Robert C., Robert Inklaar and Marcel P. Timmer (2015), "The Next Generation of the Penn World Table" *American Economic Review*, 105(10), 3150-3182, available for download at

[Datasett] www.ggd.net/pwt

Reinert, E. S., & Reinert, E. S. (2017). *Global økonomi: Hvordan de rike ble rike, og hvorfor de fattige blir fattigere*. Spartacus.

Rosling, H., Jahr, M.-C., Rosling, O., & Ronnlund, A. R. (2018). *Factfulness*. Cappelen Damm.

Second Malaysia Plan. (u.å.). Hentet 15. mars 2022, fra

<https://www.pmo.gov.my/dokumenattached/RMK/RMK2.pdf>

Solow Growth Model. (u.å.). Corporate Finance Institute. Hentet 12. mai 2022, fra

<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/solow-growth-model/>

Steigum, E. (2018). *Moderne Makroøkonomi* (2. utgave). Gyldendal.

Sucarrat, G. (2017). *Metode og økonometri—En moderne innføring*. Fagbokforl.

Synnestvedt, T. (u.å.). *MyStudyRoom—Learning Platform*. MyStudyRoom - Learning Platform. Hentet 31. mai 2022, fra

<https://learning.mystudyroom.com>

Sæbø, M., & Leraand, D. (2021). Afrikas historie. I *Store norske leksikon*.

http://snl.no/Afrikas_historie

Tenth Malaysia Plan. (u.å.). Hentet 1. juni 2022, fra

https://www.pmo.gov.my/dokumenattached/RMK/RMK10_Eds.pdf

The Economy Of Southern Rhodesia (AF-29a; International bank for reconstruction and development assosiation). (1964). Department of Operations Africa.

The Malaysian Bar. (2007, juli 26).

<https://www.malaysianbar.org.my/article/news/legal-and-general-news/general-news/the-tragedy-of-may-13-1969>

Third Malaysia Plan. (u.å.). Hentet 15. mars 2022, fra

<https://www.pmo.gov.my/dokumenattached/RMK/RMK3.pdf>

Twelfth Malaysia Plan. (2021). 20.

UNESCO World Heritage. (u.å.). *Melaka and George Town, Historic Cities of the Straits of Malacca*. UNESCO World Heritage Centre. Hentet 9. mars 2022, fra <https://whc.unesco.org/en/list/1223/>

Weil, D. N. (2020). *Economic growth* (2. ed., internat. ed., [Nachdr.]). Addison-Wesley.

World Bank Group. (2020). *Net ODA received (% of GNI)—Zimbabwe, Malaysia* | *Data*.

<https://data.worldbank.org/indicator/DT.ODA.ODAT.GN.ZS?locations=ZW-MY>

World Bank. (2021). World Development Indicators, versjon 11.

[Datasett]. <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0037712>

Zimbabwe (ZWE) Exports, Imports, and Trade Partners | OEC. (u.å.). OEC - The Observatory of Economic Complexity. Hentet 25. mai 2022, fra

<https://oec.world/en/profile/country/zwe?latestTrendsFlowSelectorNonSub>

natLatestTrends=flow0#yearly-exports

Zimbabwe—Fn.no. (u.å.). Hentet 8. mars 2022, fra

<https://www.fn.no/Land/zimbabwe>

Zimbabwe—Market Overview. (u.å.). International Trade Administration. Hentet

27. mai 2022, fra

<https://www.trade.gov/country-commercial-guides/zimbabwe-market-overview>

Zimbabwe—The World Factbook. (2022, mars 2).

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/zimbabwe/#introduction>

Zimbabwe—World Bank. (2021). World Bank Group.

<https://data.worldbank.org/country/zimbabwe>

10.0 - Vedlegg

Vedlegg 1, utledning av Solows-modell:

Solows Vekstmodell

- Langsiktig vekst
- Lukket økonomi

(1) $gk = 0\%$

(2) $Y = A(K^\alpha L^{1-\alpha})$

(3) $I = sY$

(4) $\Delta K = I - \delta K$

(1) Er likevektsbetingelsen som sier at likevekt kjennetegnes ved ingen vekst i kapitalintensiteten, den er konstant

(2) Makroproduktfunksjonen

(3) I = Brutto realinvestering

s = Spareraten

- Den andelen av BNP som går til sparing
- $1 - s$ = den andelen som går til konsum

(4) Definerer netto realinvesteringer

- d = Kapitalslitsraten/ depresieringsraten
- D = Samlet kapitalslit
- ΔK = Endring i kapitalmengde = netto realinvesteringer
- $\delta K = D$

Løsningsprosedyre for modellens likevekt:

$$\Delta K = I - \delta k \quad | : K$$

$$\frac{\Delta K}{K} = \frac{I}{K} - \delta \Rightarrow gK = \frac{I}{K} - \delta \quad | -gL$$

$$gK - gL = \frac{1}{K} - \delta - gL$$

Benytter at $gk = gK - gL$:

$$gk = \frac{1}{K} - (\delta + gL)$$

Setter inn fra likning (3):

$$gk = \frac{sY}{K} - (\delta + gL)$$

$$gk = \frac{s \frac{Y}{L}}{\frac{K}{L}} - (\delta + gL)$$

$$gk = \frac{sy}{k} - (\delta + gL)$$

Setter inn likevektsbetingelsen (1):

$$0 = \frac{sy}{k} - (\delta + gL) \Leftrightarrow -\frac{sy}{k} = -(\delta + gL) \quad | * -k$$

Vi ender da med uttrykket:

$$\underline{sy = k(\delta + gL)}$$

- Venstresiden av likningen viser det som investeres pr. sysselsatt.
- Høyre siden viser hvor mye som må investeres per sysselsatt for å opprettholde et gitt nivå på kapitalmengde per sysselsatt.

Vi finner produktfunksjonen ved utregning av BNP per sysselsatt:

$$\text{BNP per sysselsatt} \Rightarrow y = \frac{Y}{L}$$

$$y = \frac{A(K^a L^{1-a})}{L}$$

$$y = \frac{AK^a}{L * L^{-1+a}}$$

$$y = A \left(\frac{K}{L} \right)^a$$

Setter inn for $(k = \frac{K}{L})$ og får uttrykket på intensivform:

$$\underline{y = Ak^a}$$

Vedlegg 2, Dickey Fuller test for data på endringsform angående Malaysia,

skjermdump fra STATA:

. **dfuller gdp_diff**

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = **59**
Variable: **gdp_diff** Number of lags = **0**

H0: Random walk without drift, d = 0

	Test statistic	Dickey-Fuller critical value		
		1%	5%	10%
Z(t)	-6.514	-3.567	-2.923	-2.596

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0000**.

. **dfuller gcp_diff**

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = **59**
Variable: **gcp_diff** Number of lags = **0**

H0: Random walk without drift, d = 0

	Test statistic	Dickey-Fuller critical value		
		1%	5%	10%
Z(t)	-6.632	-3.567	-2.923	-2.596

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0000**.

. **dfuller trade_total_diff**

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = **59**
Variable: **trade_total_diff** Number of lags = **0**

H0: Random walk without drift, d = 0

	Test statistic	Dickey-Fuller critical value		
		1%	5%	10%
Z(t)	-5.354	-3.567	-2.923	-2.596

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0000**.

Vedlegg 3, Dickey Fuller test for data på endringsform angående Zimbabwe, skjermdump fra STATA:

. dfuller gdp_diff

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = 44
Variable: **gdp_diff** Number of lags = 0

H0: Random walk without drift, d = 0

Test statistic	Dickey-Fuller critical value			
	1%	5%	10%	
Z(t)	-4.433	-3.621	-2.947	-2.607

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0003**.

. dfuller gcp_diff

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = 44
Variable: **gcp_diff** Number of lags = 0

H0: Random walk without drift, d = 0

Test statistic	Dickey-Fuller critical value			
	1%	5%	10%	
Z(t)	-6.939	-3.621	-2.947	-2.607

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0000**.

. dfuller trade_total_diff

Dickey-Fuller test for unit root Number of obs = 44
Variable: **trade_total_diff** Number of lags = 0

H0: Random walk without drift, d = 0

Test statistic	Dickey-Fuller critical value			
	1%	5%	10%	
Z(t)	-9.706	-3.621	-2.947	-2.607

Mackinnon approximate p-value for Z(t) = **0.0000**.

Vedlegg 4, Utfall av VARSOC kommando i STATA, først for Malaysia,

deretter Zimbabwe:

```
. varsoc gdp_diff, maxlag(2)
```

Lag-order selection criteria

Sample: 1963 thru 2020

Number of obs = 58

Lag	LL	LR	df	p	FPE	AIC	HQIC	SBIC
0	-447.254				302295*	15.457*	15.4709*	15.4926*
1	-446.979	.55044	1	0.458	309952	15.482	15.5097	15.5531
2	-446.245	1.4678	1	0.226	312830	15.4912	15.5327	15.5978

```
. varsoc gdp_diff, maxlag(2)
```

Lag-order selection criteria

Sample: 1978 thru 2020

Number of obs = 43

Lag	LL	LR	df	p	FPE	AIC	HQIC	SBIC
0	-265.735				14305.4	12.4063	12.4214	12.4472
1	-262.958	5.554*	1	0.018	13171.3*	12.3236*	12.3538*	12.4055*
2	-262.904	.10644	1	0.744	13766.5	12.3676	12.413	12.4905

Vedlegg 5, data for Malaysia tidsserie regresjon:

year	gdp	gcp	trade_total
1960	234,9388974	11,84793727	92,32867371
1961	225,9335935	13,55204397	90,05496393
1962	230,2605937	16,45177085	89,17904358
1963	279,7175405	19,02654867	89,70588235
1964	289,0092278	18,76145108	86,42970563
1965	310,3279258	18,38674033	85,31491713
1966	321,0941605	18,10246285	81,07658734
1967	317,4242105	16,3798402	79,4919074
1968	323,4024867	16,37076999	82,9328102
1969	347,3730942	13,59422357	84,2396149
1970	357,6567994	17,50781976	86,87970243
1971	383,6714717	20,74874566	79,49054419
1972	445,3501578	21,52601969	73,37552743
1973	661,022691	23,63937403	77,33269241
1974	799,9319789	28,48893167	96,38638551
1975	764,5663786	23,3790077	90,64571019
1976	886,2300432	21,84440093	93,19565604
1977	1027,292911	23,84662956	92,77674706
1978	1246,558309	26,66948213	92,54605923
1979	1576,048806	28,91392383	103,1535413
1980	1774,740297	30,42132513	112,5872289
1981	1769,099402	34,98689532	110,8621318
1982	1852,256484	37,31369511	110,4586335
1983	2047,770288	37,57026858	108,0162966
1984	2234,257204	33,56002514	106,6297926
1985	2000,148286	27,5809991	104,6831031
1986	1728,684805	25,98541777	106,4977512
1987	1947,808238	23,08195104	111,9195906
1988	2072,077686	26,36137274	122,6242286
1989	2216,250446	29,870858	136,6890614
1990	2441,741991	32,36032616	146,8882525
1991	2653,526169	37,79047394	159,3114473
1992	3113,645677	35,3625516	150,611221
1993	3433,162787	39,1837114	157,9404625
1994	3728,110481	41,20208123	179,9049427
1995	4329,707998	43,63990237	192,1132003
1996	4798,61177	41,47919852	181,7669825
1997	4637,865661	42,97308327	185,6651112
1998	3263,334883	26,6749752	209,4922028
1999	3492,670125	22,38200051	217,5709194
2000	4043,662923	26,86748915	220,406789
2001	3913,429386	24,39821997	203,364636
2002	4165,726104	24,77734315	199,3562327
2003	4461,847325	22,76338506	194,1951291
2004	4952,213958	23,0495646	210,3742659
2005	5587,02478	22,39641781	203,8546446
2006	6209,126167	22,70352422	202,5771468
2007	7243,456801	23,40953497	192,4655064
2008	8474,587762	21,45830438	176,6683248
2009	7292,494973	17,83569496	162,5589705
2010	9040,568495	23,3865411	157,9447649
2011	10399,37021	23,18825797	154,9376846
2012	10817,43171	25,74862137	147,8417548
2013	10970,1043	25,9371067	142,7209915
2014	11319,06194	24,97760843	138,3122312
2015	9955,242722	25,42426328	131,3700724
2016	9817,78709	25,995512	126,89901
2017	10259,30481	25,54734345	133,1551734
2018	11380,08209	23,89746919	130,4026476
2019	11432,823	21,04381766	122,9944414
2020	10412,34898	19,73323545	116,4250444

Vedlegg 6, data for Zimbabwe tidsserie regresjon:

year	gdp	gcp	trade_total
1975	694,5324939	23,63248312	47,19860841
1976	664,1027557	16,11086771	41,55734615
1977	650,1557988	17,18569967	41,61263057
1978	627,9671176	10,69517526	42,00714657
1979	723,1067339	11,40963075	44,46113667
1980	901,4984147	16,93697893	49,89041556
1981	1043,748057	20,81589802	45,33064354
1982	1073,064116	19,05373569	39,14528878
1983	940,557953	14,30515734	35,91685517
1984	741,8750005	17,0355046	41,36613539
1985	635,0060586	17,81997681	44,21367667
1986	675,8067749	18,056359	45,57035303
1987	707,57554	14,93616485	45,29059605
1988	793,4492583	18,70172331	44,10034949
1989	816,0767657	15,0379806	45,06254264
1990	841,9739583	17,37694276	45,65925197
1991	809,0511401	19,10339983	51,05154825
1992	619,3720826	20,2372647	63,7124937
1993	591,7196824	22,77488758	63,16706479
1994	611,8652764	23,72905557	71,11950136
1995	623,2095851	19,66018675	79,15679261
1996	741,0958552	18,54193988	72,06962055
1997	731,947626	18,13390253	82,20506409
1998	544,9838381	20,75046077	88,51404167
1999	580,0705709	14,39628046	70,9226598
2000	563,0575041	13,56942382	74,06741113
2001	568,3862905	10,26647344	67,89787217
2002	530,5304463	4,999999685	66,80735156
2003	478,0076044	7,999999232	70,45198822
2004	482,9984515	4,509114857	76,0396086
2005	476,5554025	1,525176678	76,04370728
2006	447,8547399	1,571161391	82,82064878
2007	431,7872587	7,109753359	84,17290443
2008	356,6932344	5,127906253	109,5216372
2009	771,5990323	12,74680165	61,77843778
2010	948,331481	18,76330091	83,12419044
2011	1093,653409	17,39776603	89,46652677
2012	1304,968011	9,856976893	74,16253472
2013	1429,998461	9,209479116	58,656494
2014	1434,896277	9,639223978	54,67161542
2015	1445,069702	10,03564042	56,74881111
2016	1464,588957	9,861370596	51,21902464
2017	1235,189032	9,700147348	50,02971226
2018	1254,642265	9,687734148	69,44702132
2019	1316,740657	7,408701896	63,28191518
2020	1214,50982	7,451469589	76,00193836